

RADA GMINY
34-606 ŁUKOWICA
powiat limanowski
województwo małopolskie

*Diagnoza strategiczna
na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju
Gminy Łukowica na lata 2016–2023*

Załącznik 1

INICJATYWAŁOKALNA.PL

Październik 2015

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Uwarunkowania przestrzenne.....	4
2. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze.....	7
3. Uwarunkowania turystyczno-przyrodnicze.....	34
3.1. Walory przyrodnicze.....	34
3.2. Walory kulturowe.....	38
4. Porównanie Gminy Łukowica do Polski, województwa małopolskiego i innych jednostek samorządu terytorialnego z powiatu limanowskiego.....	40
5. Wnioski z analizy danych Gminy Łukowica.....	49
Spis rysunków.....	52
Spis tabel.....	52
Spis wykresów.....	53
Bibliografia.....	58

Wstęp

Strategia rozwoju gminy jest długookresowym programem, który zawiera zbiór celów jej rozwoju, a także określa takie kierunki i priorytety działania oraz alokację środków finansowych, które są niezbędne do ich osiągnięcia w określonym horyzoncie czasowym. Strategia pełni kluczową rolę jako zasadniczy plan postępowania władz samorządowych, partnerów gospodarczych i społecznych, którzy mogą się na nią powoływać w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz w oparciu o nią budować własne plany strategiczne. Zapisy Strategii stanowią zatem wyznacznik decyzji merytorycznych, organizacyjnych i finansowych podejmowanych przez władze samorządowe. Dokument ten jest również narzędziem kierowania i intensyfikowania współpracy z partnerami prywatnymi i pozarządowymi.

Konieczność tworzenia lub weryfikacji dokumentów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego wynika z licznych przesłanek formalno-prawnych, w tym między innymi z *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 z późn. zm.) oraz wiąże się z aktualizacją dokumentów europejskich, krajowych i regionalnych, a także przyjęciem nowego modelu polityki regionalnej. Opracowanie *Strategii Rozwoju Gminy Łukowica na lata 2016–2023* jest także odpowiedzią na dynamikę zmian społecznych i gospodarczych, zachodzących w obrębie gminy, jak i w jej otoczeniu (w skali powiatu, województwa czy kraju).

Rozwój terytorialny danego obszaru determinują zarówno czynniki wewnętrzne, jak i zewnętrzne, dlatego podstawę do opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Łukowica na lata 2016–2023* stanowi Diagnoza strategiczna. Jest ona syntetycznym ujęciem sytuacji przestrzennej i społeczno-gospodarczej Gminy Łukowica na tle powiatu limanowskiego, województwa małopolskiego oraz Polski wraz ze wskazaniem trendów, które miały miejsce na przestrzeni ostatnich lat. Wszelkie dane wykorzystane w Diagnozie służą wskazaniu mocnych i słabych stron gminy oraz jej problemów i potencjałów. To z kolei stanowi podstawę do sformułowania celów i wyznaczenia najważniejszych kierunków rozwoju.

1. Uwarunkowania przestrzenne

Gmina Łukowica jest gminą wiejską położoną w południowo-wschodniej części powiatu limanowskiego (rysunek 1), sąsiaduje z następującymi gminami: Kamienica, Limanowa, Łącko oraz Podegrodzie. W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Jadamwola, Jastrzębie, Łukowica, Młyńczyska, Owieczka, Przyszowa, Roztoka, Stronie oraz Świdnik¹.

Przez teren Gminy Łukowica przebiega kilka odcinków dróg powiatowych, są to:

- droga powiatowa nr 1579 K Siekierczyna–Naszacowice,
- droga powiatowa nr 1545 K Podegrodzie – Mokra Wieś – Jastrzębie,
- droga powiatowa nr 16010 K Świdnik–Limanowa,
- droga powiatowa nr 1590 K Zalesie–Jadamwola–Olszana,
- droga powiatowa nr 1609 K Limanowa–Kamienica,
- droga powiatowa nr 1546 K Stadła–Długołęka–Przyszowa².

Uzupełnieniem podstawowego układu komunikacyjnego są drogi gminne. Na terenie Gminy Łukowica brak jest połączeń kolejowych.

Powierzchnia Gminy wynosi 70 km², co stanowi 0,46% powierzchni województwa małopolskiego oraz 7,36% powierzchni powiatu limanowskiego. Liczba ludności w Gminie Łukowica według stanu na koniec 2014 roku wyniosła 9 817 osób, w tym 4 898 mężczyzn i 4 919 kobiet. Gęstość zaludnienia w 2014 roku wyniosła 141 osób/km², co było wartością niższą w stosunku do średniej województwa małopolskiego (222 osoby/km²), ale wyższą w stosunku do średniej powiatu limanowskiego (136 osób/km²) i Polski (123 osoby/km²)³.

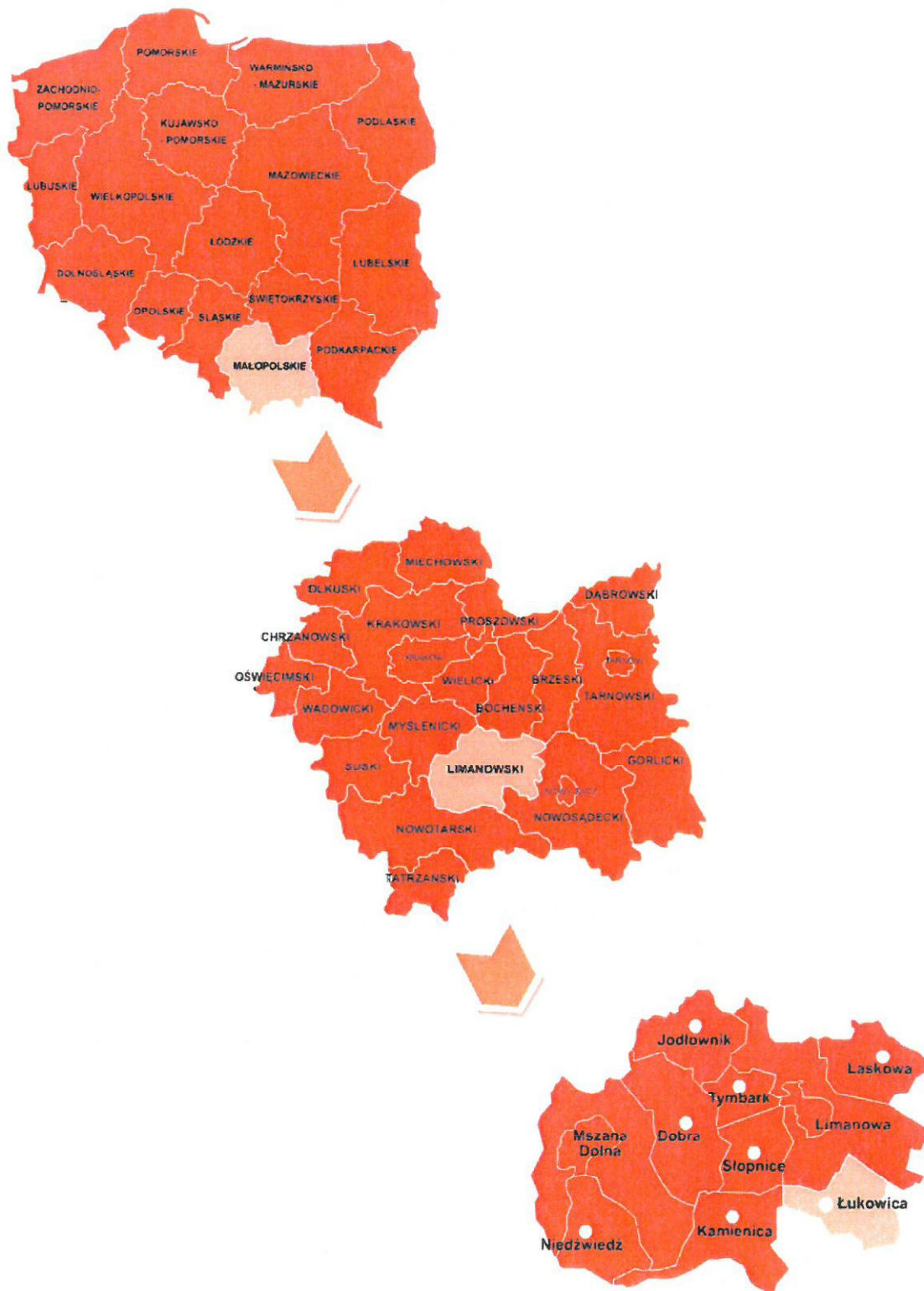
¹ Strona internetowa Gminy Łukowica, lukowica.pl, inf. z 19.10.2015 r.

² Strona internetowa Powiatowego Zarządu Dróg w Limanowej, pzd.limanowa.pl, inf. z 19.10.2015 r.

³ Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych, stat.gov.pl, inf. z 19.10.2015 r.

Rysunek 1 Położenie Gminy Łukowica na tle kraju, województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego

Źródło: Portal internetowy Interaktywna Mapa Polski, mapapolski.com.pl

Szczegółowy podział struktury użytkowania gruntów w Gminie Łukowica przedstawia tabela 1.

Tabela 1 Struktura użytkowania gruntów w Gminie Łukowica w 2014 roku

Gmina Łukowica	Grunty orne	Sady	Łąki trwale	Pastwiska trwale	Pozostałe użytki rolne	Grunty leśne	Pozostałe grunty	Ogółem
[ha]	2 754	856	302	511	246	1958	338	6 965
[%]	39,54	12,29	4,34	7,34	3,53	28,11	4,85	100,00

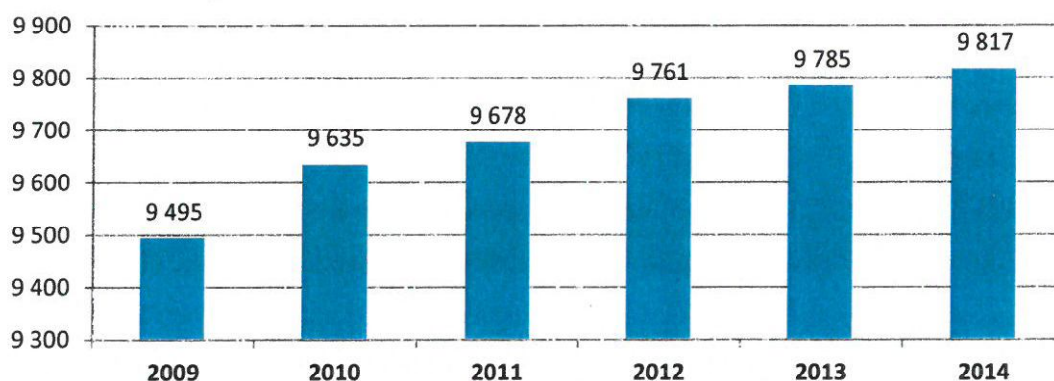
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy udział w powierzchni gminy mają grunty orne (39,54%), a w dalszej grunty leśne (28,11%). Pozostałe użytki rolne zajmują niewielki odsetek powierzchni gminy, jest to zaledwie 3,53%.

2. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2014 roku Gminę Łukowica zamieszkiwało 9 817 osób, w tym 4 898 mężczyzn i 4 919 kobiet, co stanowiło 0,29% populacji województwa małopolskiego oraz 7,6% populacji powiatu limanowskiego. W latach 2009–2014 w Gminie Łukowica odnotowano wzrost liczby ludności o 322 osoby (wykres 1).

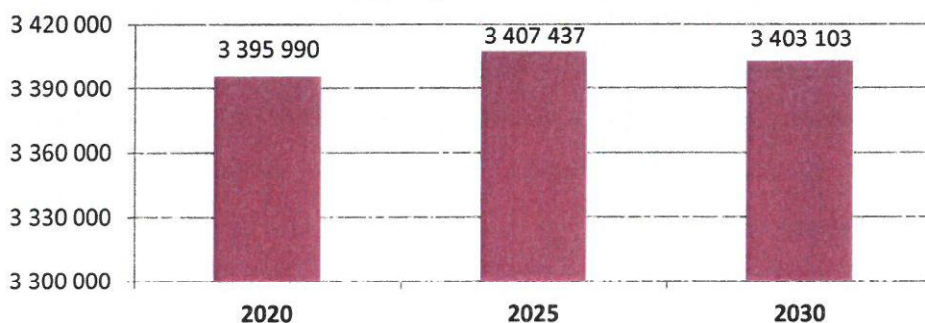
Wykres 1 Liczba ludności w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

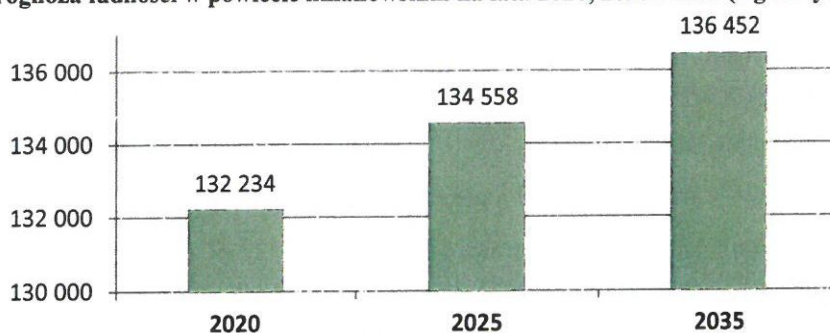
Trendy demograficzne odzwierciedla prognoza ludności na lata 2020, 2025 i 2030 w województwie małopolskim (wykres 2) oraz w powiecie limanowskim (wykres 3), dane podano według stanu ludności z 2014 roku.

Wykres 2 Prognoza ludności w województwie małopolskim na lata 2020, 2025 i 2030 (wg danych z 2014 roku)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 3 Prognoza ludności w powiecie limanowskim na lata 2020, 2025 i 2030 (wg danych z 2014 roku)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

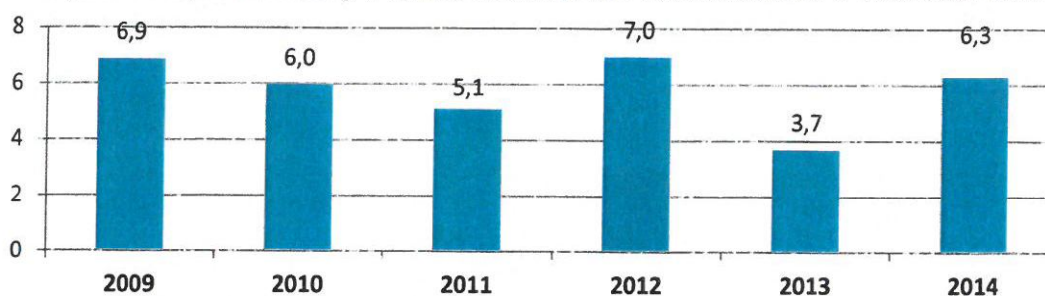
Dane wskazują, że do roku 2020 w województwie małopolskim nastąpi wzrost liczby mieszkańców o ponad 11 tys., jednak w roku 2030 liczba ta spadnie o ponad 4 tys. w stosunku do roku 2025. Prognoza ludności w powiecie limanowskim wskazuje, iż do roku 2030 nastąpi wzrost liczby mieszkańców o ponad 4 tys. w stosunku do roku 2020.

Sytuacja demograficzna województwa i powiatu będzie miała bezpośredni wpływ na liczbę ludności w Gminie Łukowica. Biorąc pod uwagę powyższe należy przyjąć, iż liczba mieszkańców będzie ulegać wahaniom, co będzie mieć odzwierciedlenie w ilości mieszkańców Gminy Łukowica oraz będzie mieć wpływ na jej sytuację gospodarczą. Należy podkreślić, że w ostatnich latach liczba ludności Gminy Łukowica wzrosła.

Na zmiany liczby ludności wpływ mają uwarunkowania demograficzne, które określają między innymi wskaźnik przyrostu naturalnego oraz saldo migracji. Współczynnik przyrostu naturalnego, który określa różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, przyjmował na analizowanym obszarze w latach 2009–2014 wartości dodatnie (wykres 4). Jest to sytuacja określana jako przyrost naturalny, który powoduje wzrost liczby osób zamieszkujących obszar gminy. W 2014 roku współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł 6,3 i był zdecydowanie wyższy w porównaniu ze średnią dla Polski, województwa małopolskiego oraz powiatu limanowskiego (wykres 5).

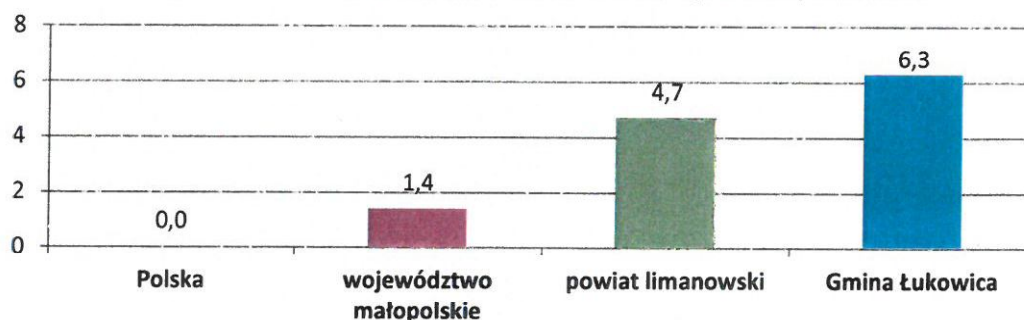

Wykres 4 Przyrost naturalny w Gminie Łukowica na 1 000 mieszkańców w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

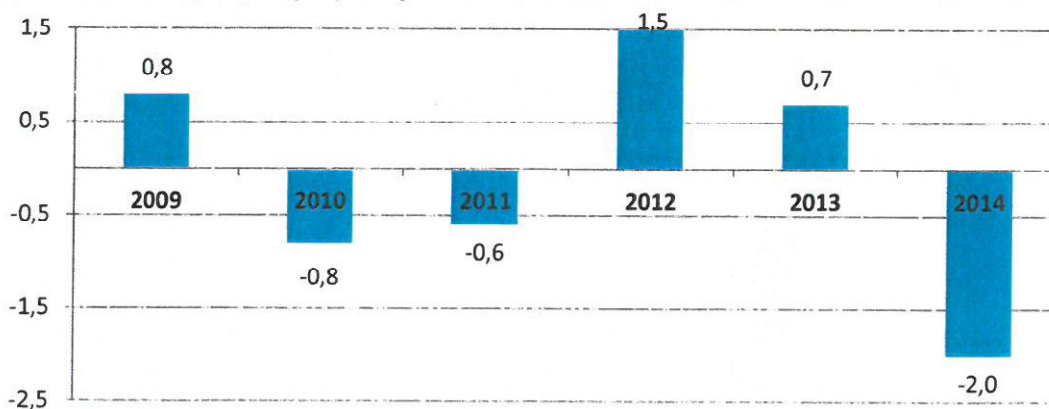
Wykres 5 Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

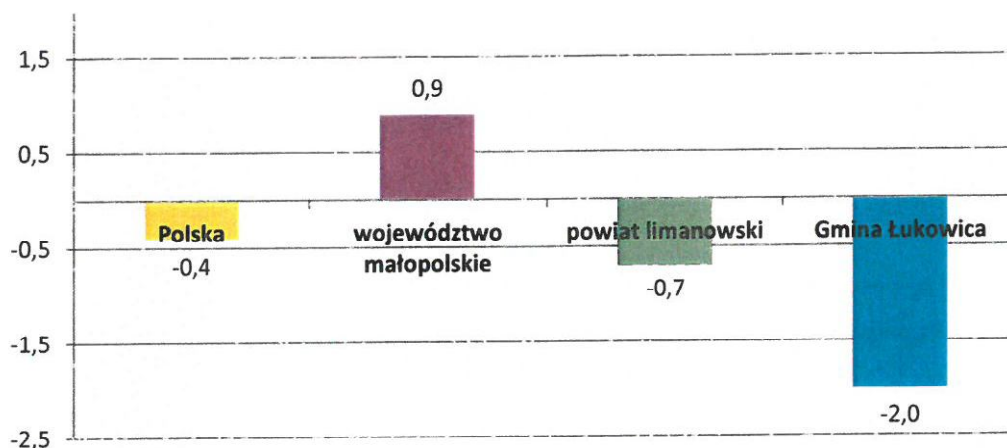
Udział migracji we wzroście populacji określa wskaźnik salda migracji, którego wartość na przestrzeni analizowanych lat w Gminie Łukowica podlegała wahaniom, przyjmując wartości dodatnie lub ujemne. W roku 2014 saldo migracji uplasowało się na poziomie -2,0 (wykres 6), co wskazuje na niekorzystną tendencję odpływu ludności. W 2014 roku saldo migracji w Gminie Łukowica było ujemne, niższe od średniej dla województwa małopolskiego, kraju i powiatu limanowskiego (wykres 7).

Wykres 6 Saldo migracji na pobyt stały na 1 000 mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 7 Saldo migracji na pobyt stały na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

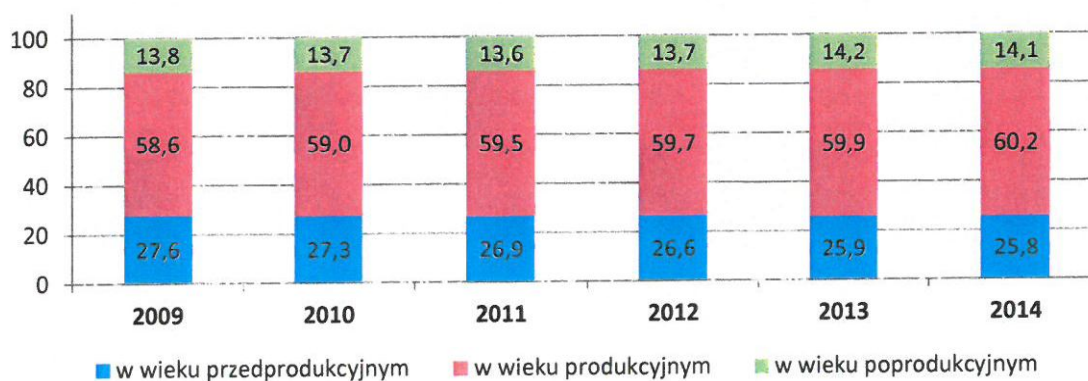

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Łukowica w analizowanym okresie nie wskazuje na negatywną sytuację demograficzną. W latach 2009–2014 liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym nieznacznie spadła, ale nadal była wyższa niż średnia dla jednostek wyższego rzędu. Wzrosła natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym oraz w wieku poprodukcyjnym (wykres 8). Liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym pozostała jednak niższa niż średnia dla powiatu, województwa oraz kraju (wykres 9).

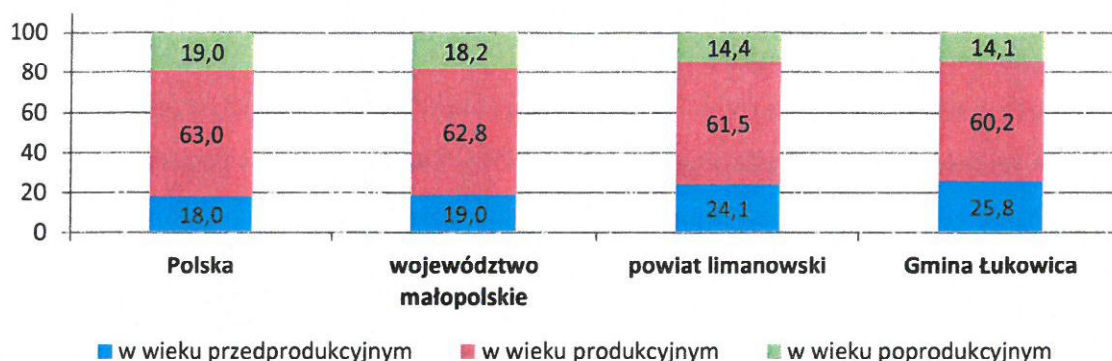
Na tle jednostek terytorialnych wyższego rzędu w 2014 roku Gmina Łukowica prezentowała się korzystanie, odznaczając się wysokim odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym oraz niskim udziałem osób w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 8 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

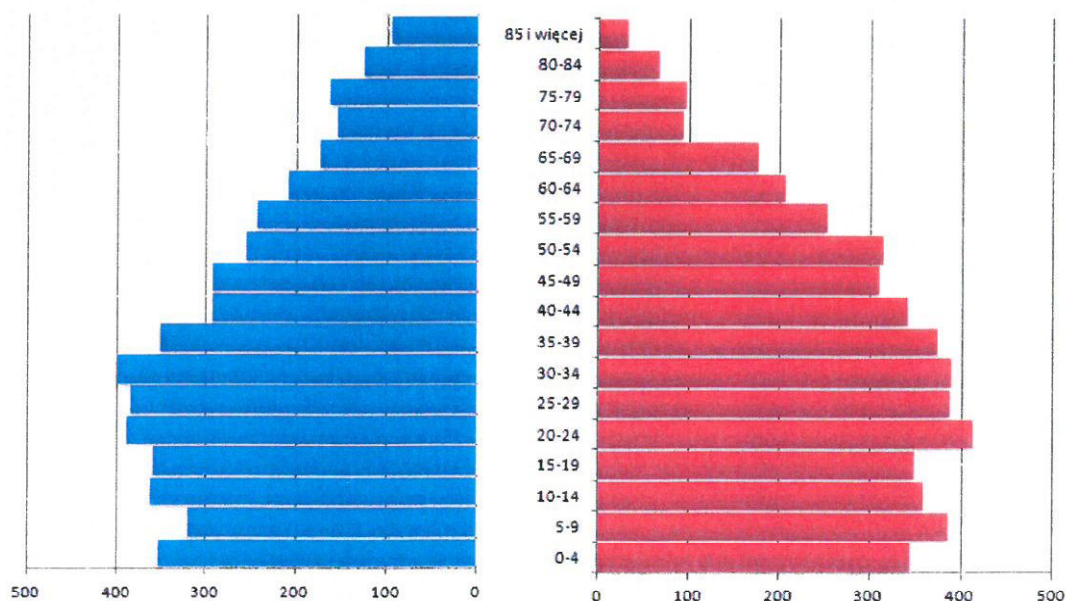
Wykres 9 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura ludności według płci i wieku, zobrazowana na wykresie 10, przyjmuje postać piramidy regresywnej, odznaczającej się stosunkowo szeroką podstawą, co oznacza, iż ludzi młodych jest dużo – wpływa to korzystnie na obszar społeczno-gospodarczy Gminy Łukowica. Największa liczba osób znajduje się w grupach 20–24 i 30–34 lat.

Wykres 10 Struktura ludności według płci i wieku w Gminie Łukowica w 2014 roku

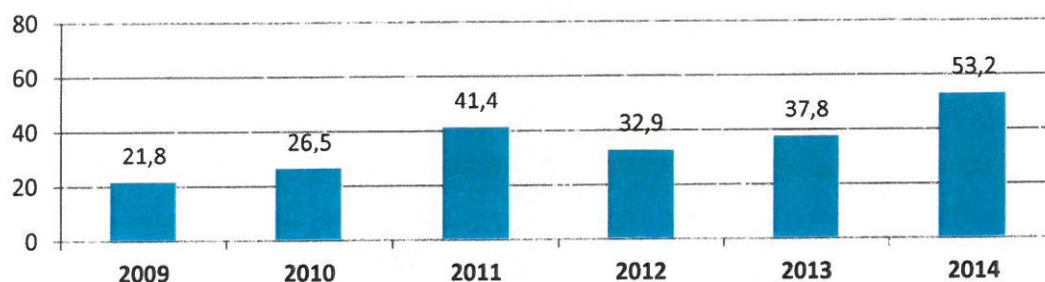

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

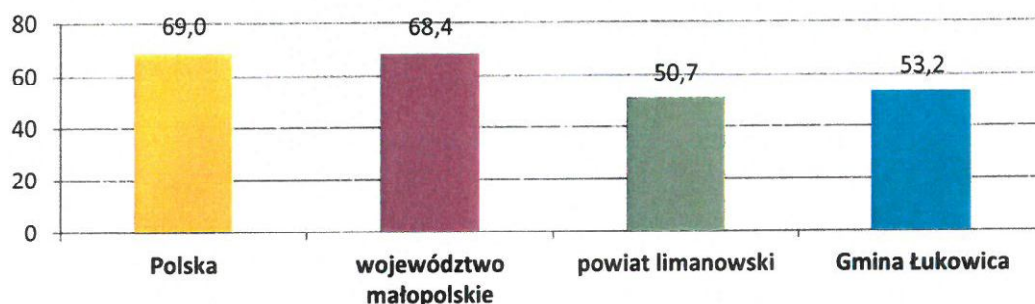
Jednym ze wskaźników, który opisuje dostęp do wysokiej jakości usług publicznych jest odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. W 2009 roku odsetek ten w Gminie Łukowica wyniósł 21,8%, a w 2014 roku – 53,2%. W latach 2009–2014 nastąpił więc wzrost o 31,4% (wykres 11). Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku 2014 w Gminie Łukowica pozostawał niższy w porównaniu ze średnią dla Polski, województwa małopolskiego, ale wyższy w porównaniu ze średnią dla powiatu limanowskiego (wykres 12).

Wykres 11 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 12 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

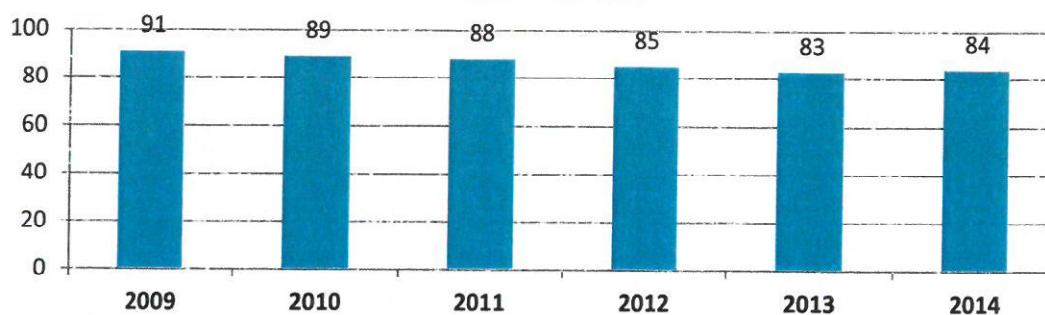

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejnym analizowanym wskaźnikiem jest wskaźnik odnoszący się do liczby uczniów szkół podstawowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców Gminy Łukowica. W porównaniu z rokiem 2009 liczba uczniów szkół podstawowych zmniejszyła się z 91 do 83 w roku 2013 (wykres 13). W roku 2014 wskaźnik uplasował się na poziomie 84. Na tle średniej dla kraju, województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego Gmina Łukowica prezentuje się korzystnie (wykres 14).

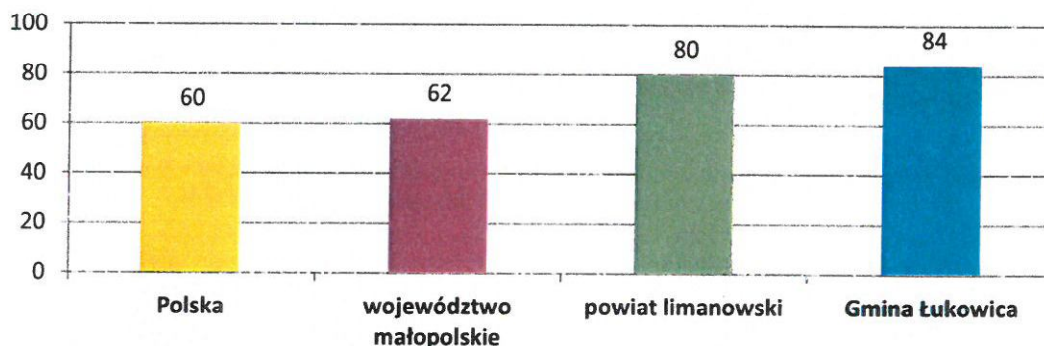

Wykres 13 Liczba uczniów w szkołach podstawowych na 1 000 mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 14 Liczba uczniów w szkołach podstawowych na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

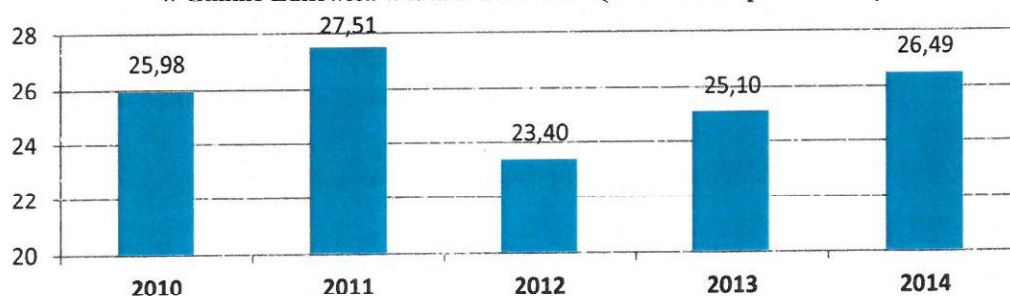
O poziomie nauczania i jakości szkolnictwa w gminie świadczą wyniki sprawdzianów w klasie 6 szkoły podstawowej, będące zakończeniem tego poziomu nauki. W 2014 roku średni wynik uzyskany przez szóstoklasistów z Gminy Łukowica wynosił 26,49 pkt i był wyższy niż w roku poprzednim (wykres 15). Porównując wyniki egzaminów dla kraju, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego (wykres 16) oraz pozostałych gmin powiatu (tabela 2) Gmina Łukowica wypada korzystnie, od roku 2012 zauważalny jest wzrost uzyskanych przez uczniów punktów z egzaminów. W roku 2014 uczniowie Gminy Łukowica uzyskali drugą lokatę wśród porównywanych gmin powiatu limanowskiego.

Tabela 2 Średnie wyniki w punktach uzyskane ze sprawdzianu po klasie 6 szkoły podstawowej w wybranych jednostkach terytorialnych w latach 2010–2014

Jednostka terytorialna	Średni wynik w punktach				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	24,56	25,27	22,75	24,03	25,82
województwo małopolskie	25,16	25,76	24,30	24,64	26,80
powiat limanowski	24,76	25,53	22,16	23,70	25,59
Gmina Dobra	24,42	24,95	20,84	21,40	24,62
Gmina Jodłownik	23,63	25,34	21,40	23,20	26,50
Gmina Kamienica	24,08	25,98	22,94	24,70	25,46
Gmina Laskowa	23,48	24,57	23,05	23,10	24,36
Gmina Limanowa	25,35	25,39	21,69	25,10	25,53
Gmina Łukowica	25,98	27,51	23,40	25,10	26,49
Gmina Mszana Dolna	24,31	24,20	20,50	22,50	25,51
Gmina Niedźwiedź	20,17	23,99	20,24	20,00	21,78
Gmina Słopnice	24,43	24,40	22,87	24,50	25,59
Gmina Tymbark	24,35	26,79	23,36	21,49	25,27

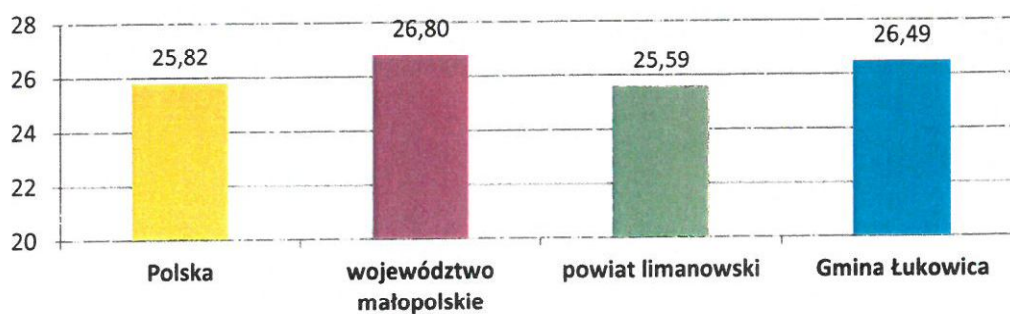
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, cke.edu.pl oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, oke.krakow.pl

Wykres 15 Średnie wyniki w punktach uzyskane ze sprawdzianu po 6 klasie szkoły podstawowej w Gminie Łukowica w latach 2010–2014 (maks. liczba punktów 40)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, cke.edu.pl oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, oke.krakow.pl

Wykres 16 Średnie wyniki w punktach uzyskane ze sprawdzianu po 6 klasie szkoły podstawowej w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica (maks. liczba punktów 40)

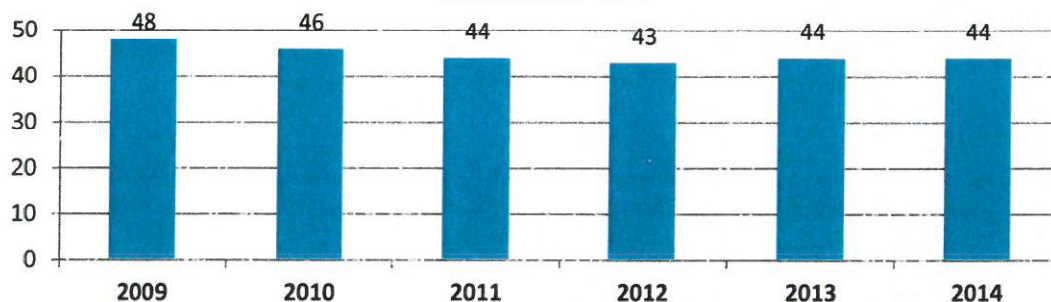

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, cke.edu.pl oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, oke.krakow.pl

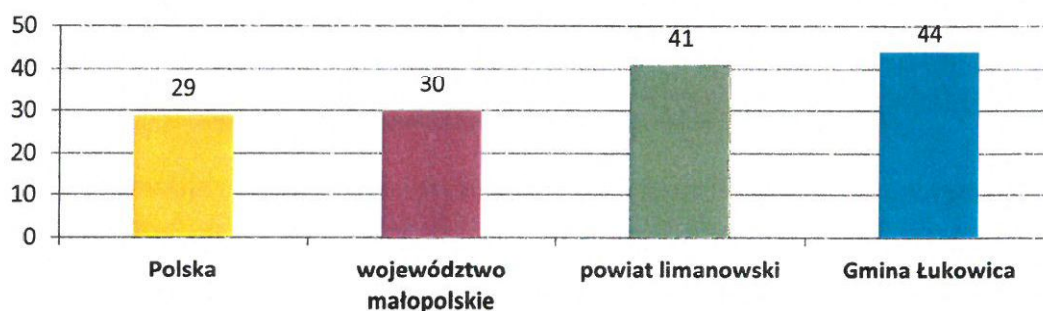
Wskaźnikiem, który obrazuje poziom nauczania w Gminie Łukowica jest wskaźnik odnoszący się do liczby uczniów szkół gimnazjalnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych na 1 000 mieszkańców uległa nieznacznemu zmniejszeniu – spadek wskaźnika w 2014 roku o 4 w stosunku do roku 2009 (wykres 17). Na tle średniej dla kraju, województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego Gmina Łukowica prezentowała się korzystnie (wykres 18).

Wykres 17 Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych na 1 000 mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 18 Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejnym wskaźnikiem poziomu szkolnictwa są wyniki egzaminów gimnazjalnych. W tabeli 3 zostały przedstawione średnie procentowe wyniki uczniów z egzaminów gimnazjalnych od 2010 do 2014 roku. Z powodu wprowadzonych zmian w egzaminach gimnazjalnych możliwe jest porównanie między sobą jedynie osiągnięć uczniów w latach 2010–2011 oraz 2012–2013. Wykres 19 przedstawia średnią procentową uzyskaną przez uczniów ze wszystkich egzaminów w 2014 roku w Gminie Łukowica w porównaniu ze średnim procentowym wynikiem dla Polski, województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego. Analizując zamieszczone dane zauważyć można, że wyniki z egzaminu kończącego ten etap kształcenia uczniów gimnazjów z terenu Gminy Łukowica są niższe od

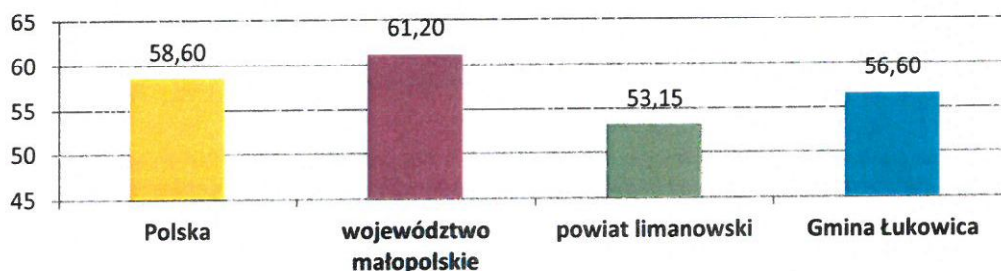
wyników Polski i województwa małopolskiego, ale wyższe od wyników powiatu limanowskiego.

Tabela 3 Średnie wyniki % uzyskane ze wszystkich egzaminów gimnazjalnych w Polsce, województwie małopolskim, powiecie limanowskim i Gminie Łukowica w latach 2010–2014

Jednostka terytorialna	Średnie wyniki % ze wszystkich egzaminów gimnazjalnych w danym roku				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	56,08	51,40	57,20	58,00	58,60
województwo małopolskie	56,76	51,61	58,25	58,33	61,20
powiat limanowski	54,06	54,22	53,55	53,63	53,15
Gmina Łukowica	52,80	50,58	55,38	55,53	56,60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, cke.edu.pl oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, oke.krakow.pl

Wykres 19 Średnie wyniki % uzyskane ze wszystkich egzaminów gimnazjalnych w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

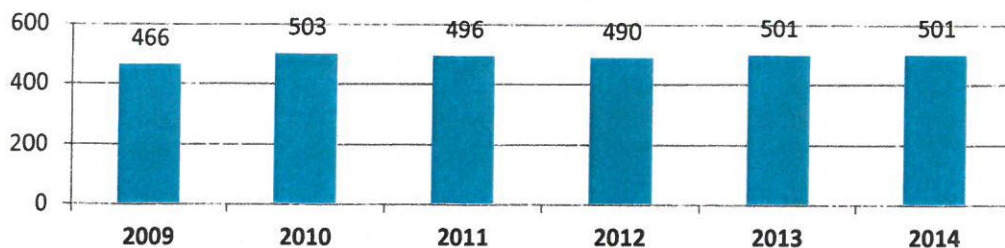
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, cke.edu.pl oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, oke.krakow.pl

Obrazem sytuacji gospodarczej Gminy Łukowica są wartości wskaźników: liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności, liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności oraz liczba podmiotów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Od roku 2009 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności miała tendencję wzrostową, z niewielkim spadkiem w 2011 i 2012 roku. W 2014 roku liczba ta wyniosła 501, a w całym analizowanym okresie odnotowano wzrost wartości wskaźnika o 35 podmiotów (wykres 20). Wartość ta była znacznie niższa od średniej jednostek wyższego rzędu (wykres 21).

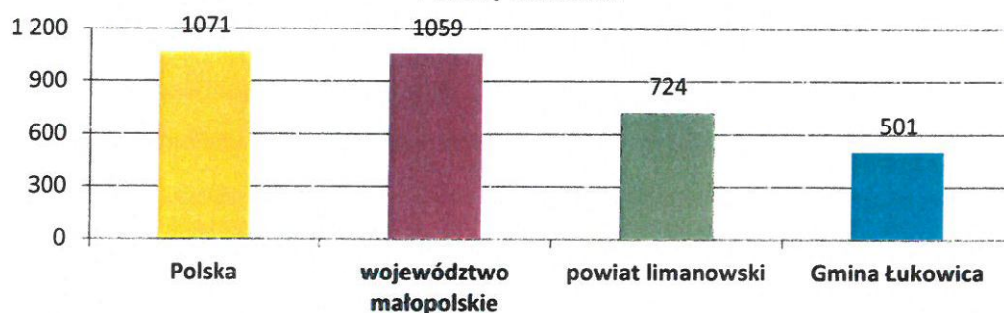

Wykres 20 Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

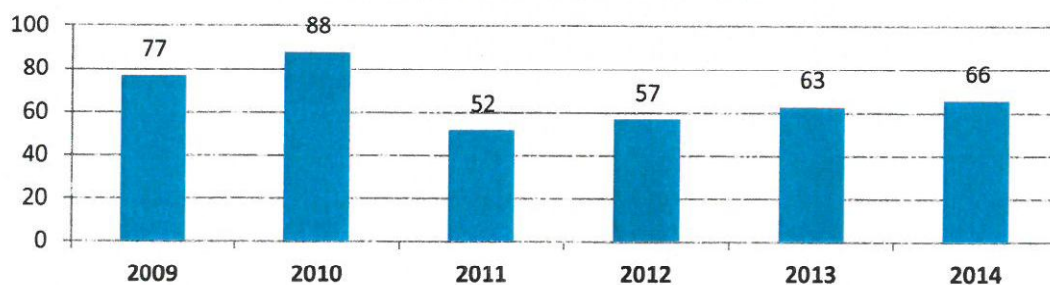
Wykres 21 Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

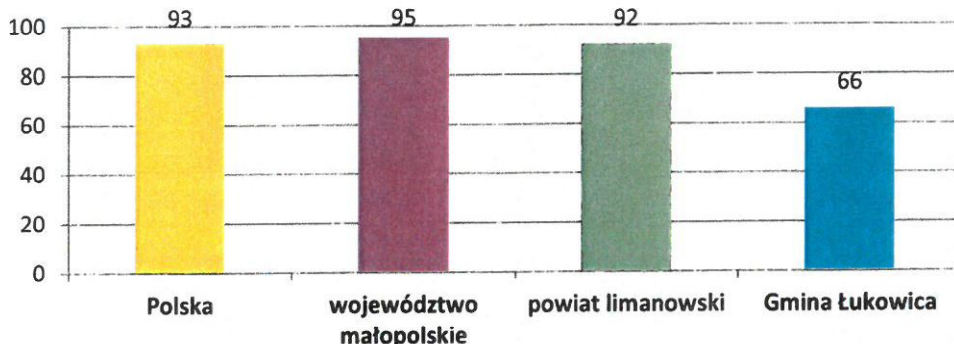
Liczba jednostek nowo zarejestrowanych podlegała dużym wahaniom w latach 2009–2014 (wykres 22). W 2014 roku w Gminie Łukowica wskaźnik nowo zakładanych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wynosił 66 i był niższy od średniej dla jednostek wyższego rzędu (wykres 23).

Wykres 22 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

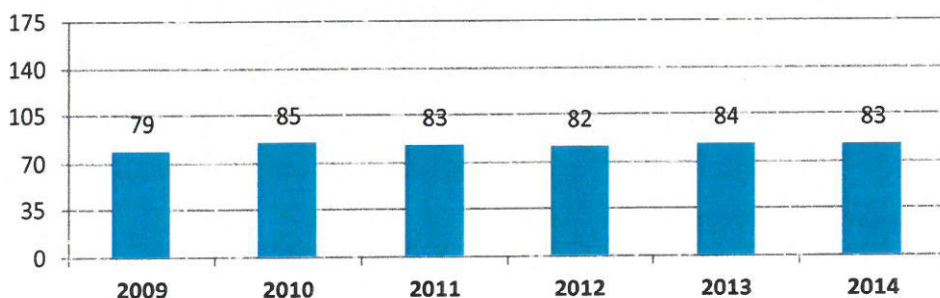
Wykres 23 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

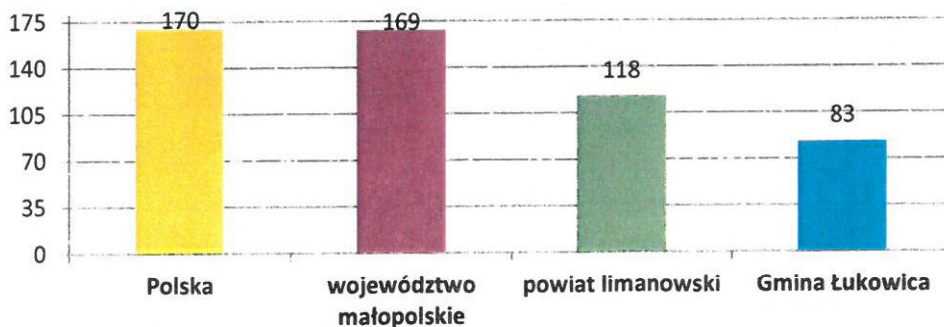
Wskaźnik ilości podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie ulegał wahaniom (wykres 24), w 2014 roku wynosił 7,2. Wartość wskaźnika w roku 2014 była niższa niż średnia dla powiatu limanowskiego, województwa małopolskiego oraz kraju (wykres 25).

Wykres 24 Podmioty gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 25 Podmioty gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

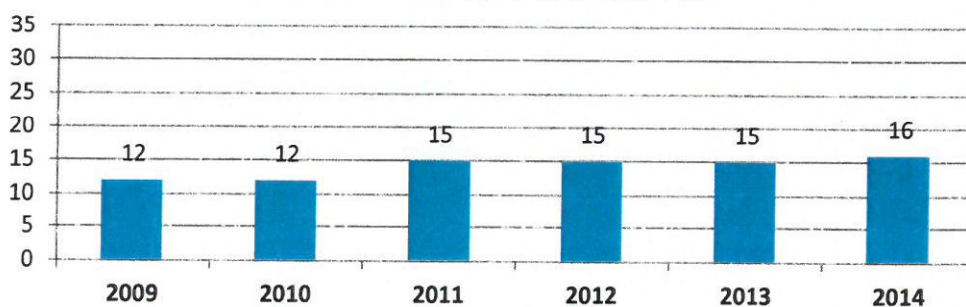

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę ogólną liczbę podmiotów gospodarki narodowej, w 2014 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były 492 podmioty gospodarki narodowej. Wśród nich 11 w sektorze rolnictwa, leśnictwa łowiectwa i rybactwa, 188 w sektorze przemysłu i budownictwa oraz 293 w pozostałych branżach.

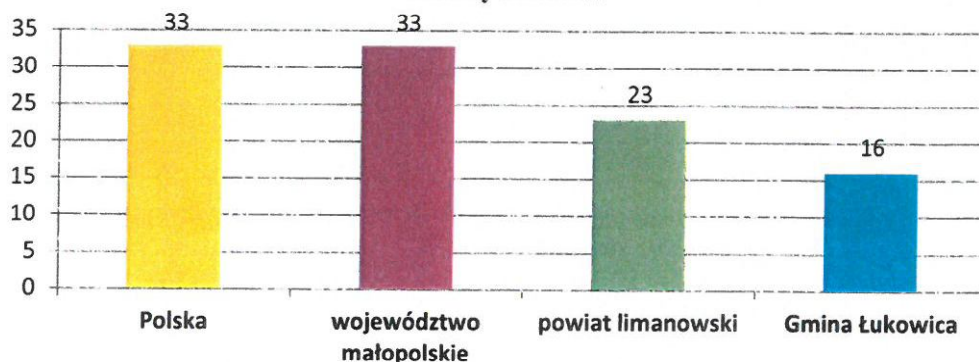
Liczba działających fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w roku 2014 wynosiła 16. Wartość ta na przestrzeni lat 2009–2014 wzrosła o 4 (wykres 26). Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego oraz jedną z form aktywności lokalnej. Odgrywają ważną rolę w umacnianiu więzi społecznych, wzmacnianiu władz lokalnych oraz zwiększając możliwości rozwoju społecznego obszaru. Mając na uwadze wartości wskaźników dla jednostek wyższego rzędu należy stwierdzić, iż sytuacja w Gminie Łukowica nie przedstawiała się korzystnie (wykres 27).

Wykres 26 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 27 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

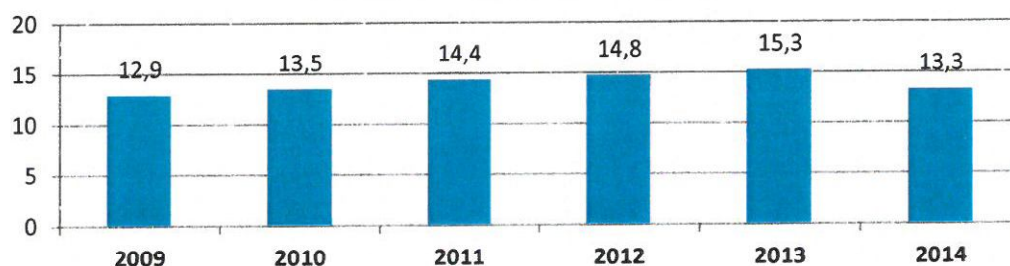
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnikiem, który charakteryzuje sytuację na rynku pracy jest procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jest to jeden ze sposobów podawania wielkości bezrobocia, a stopa bezrobocia obliczona tym sposobem będzie zawsze niższa, ponieważ liczebność ludności w wieku produkcyjnym jest większa od liczebności *ludności aktywnej ekonomicznie*⁴. W Polsce najczęściej podawaną stopą bezrobocia jest wartość bezrobocia rejestrowanego obliczana na poziomie powiatu, która wypada przeciętnie ok. 1,5% poniżej stopy bezrobocia ustalonej w badaniu BAEL.

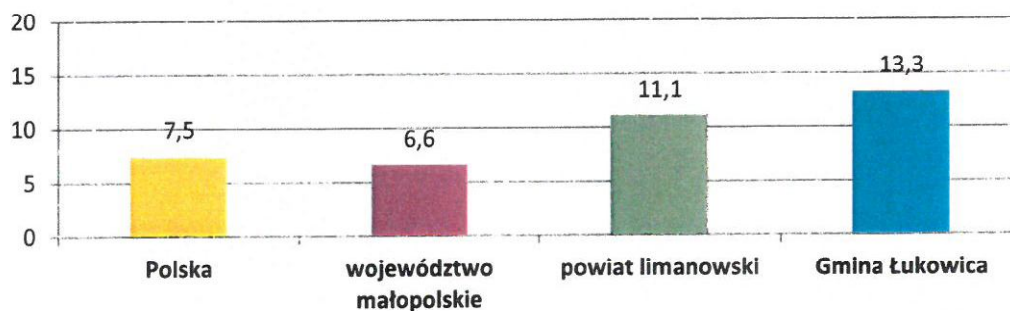
Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Łukowica prezentuje się niekorzystnie w odniesieniu do średniej dla Polski, województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego (wykres 29). W 2014 roku wynosił on 13,3%, a w porównaniu z rokiem poprzednim – odnotowano spadek jego wartości (wykres 28).

Wykres 28 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 29 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

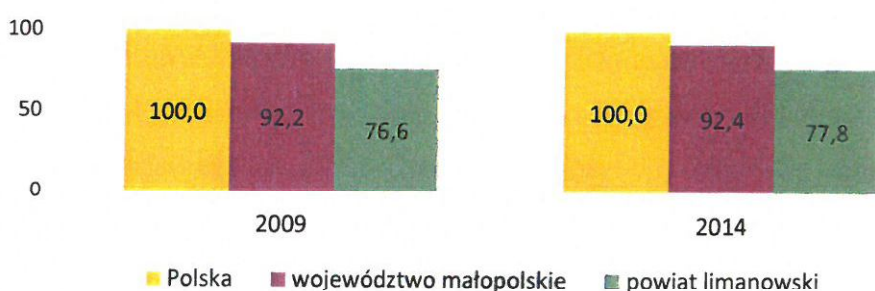
⁴ Stopa bezrobocia według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy (w ramach BAEL – Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, co kwartał na próbie rotacyjnej 20 000 gospodarstw domowych).

Kolejnym z ważnych wskaźników określających sytuację ekonomiczną w gminie jest przeciętne miesięczne wynagrodzenie w relacji do średniej krajowej. Dane dotyczące wynagrodzeń określa się w statystykach na poziomie powiatu, dlatego też nie można jednoznacznie określić poziomu dochodów mieszkańców Gminy Łukowica. Niemniej jednak sytuacja jaka ma miejsce w powiecie limanowskim obrazuje również możliwości finansowe mieszkańców poszczególnych gmin leżących administracyjnie w jego granicach. Należy również w tym miejscu założyć, iż miasta powiatowe są jednostkami, które generują najwyższą wartość wskaźników.

Powiat limanowski w 2014 roku z przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem brutto na poziomie 77,8% średniej krajowej prezentował się słabiej od województwa małopolskiego (92,4%). W analizowanym okresie zamożność mieszkańców zarówno powiatu jak i województwa wzrosła w niewielkim stopniu (wykres 30).

Wykres 30 Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) w województwie małopolskim i powiecie limanowskim w latach 2009 i 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na sytuację gospodarczą na danym obszarze ma wpływ wiele czynników określających atrakcyjność inwestycyjną. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową określił atrakcyjność inwestycyjną w następujący sposób: „Atrakcyjność inwestycyjna jest rozumiana jako zdolność skłonienia do inwestycji poprzez oferowanie kombinacji korzyści lokalizacji możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. Obszary oferujące optymalną kombinację czynników lokalizacji stwarzają zarazem najlepsze warunki dla funkcjonowania przedsiębiorstw, czym przyciągają inwestorów”⁵. Tabela 4 przedstawia atrakcyjność inwestycyjną województwa małopolskiego w 2014 roku.

⁵ Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2014, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2014, str. 5.

Tabela 4 Atrakcyjność inwestycyjna województwa małopolskiego w 2014 roku

Czynniki atrakcyjności inwestycyjnej	Lokata na 16 województw w Polsce
Dostępność transportowa	9
Zasoby i koszty pracy	2
Rynek zbytu	4
Infrastruktura gospodarcza	4
Infrastruktura społeczna	2
Bezpieczeństwo powszechne	10
Aktywność województwa wobec inwestorów	8
Atrakcyjność inwestycyjna województwa	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2014, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2014

Po porównaniu czynników atrakcyjności inwestycyjnej wszystkich województw, województwo małopolskie uplasowało się ostatecznie na 4. miejscu w skali kraju. Jest to bardzo wysoka lokata. Głównymi atutami województwa małopolskiego są: zasoby i koszty pracy (2. miejsce), infrastruktura gospodarcza (4. miejsce), infrastruktura społeczna (2. miejsce) oraz atrakcyjność inwestycyjna (4. miejsce).

Oprócz województw także podregiony ocenione zostały pod względem atrakcyjności inwestycyjnej. Gmina Łukowica położona jest w podregionie nowosądeckim. Podregion ten znalazł się wśród podregionów o przeciętnej atrakcyjności do prowadzenia działalności usługowej i zaawansowanej technologicznie oraz niskiej atrakcyjności dla działalności przemysłowej (tabela 5).

Tabela 5 Atrakcyjność inwestycyjna podregionu nowosądeckiego w 2014 roku

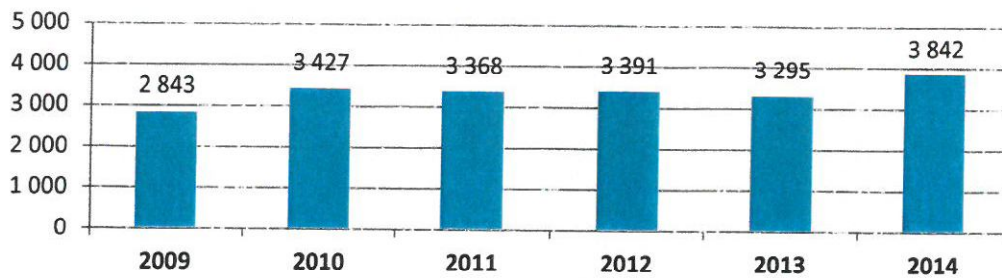
Atrakcyjność inwestycyjna	Podregion nowosądecki
dla działalności przemysłowej	niska
dla działalności usługowej	przeciętna
dla działalności zaawansowanej technologicznie	przeciętna
<i>*Klasy atrakcyjności: najwyższa, wysoka, przeciętna, niska, najniższa.</i>	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2014, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2014

Kolejną analizowaną kategorią są wskaźniki dochodów i wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które obrazują sytuację finansową gminy. Dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Łukowica w latach 2009–2014 ulegały wahaniom, a w roku 2014 uplasowały się na poziomie 3 842 zł (wykres 31). Uzyskany w 2014 roku dochód, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, był wyższy niż średnia powiatu i województwa, ale niższy niż średnia dla kraju (wykres 32).

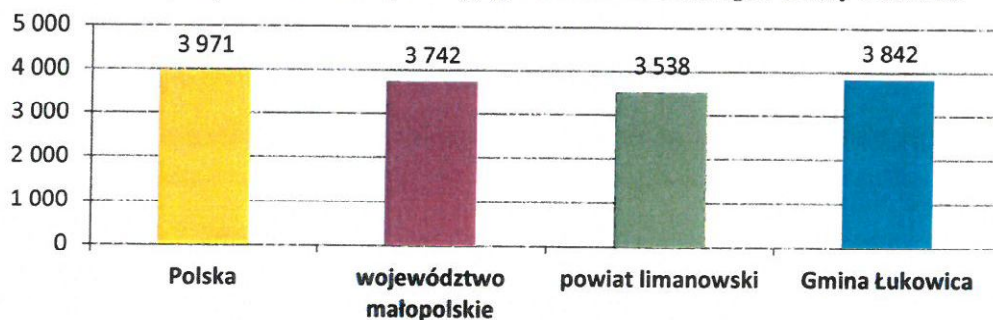

Wykres 31 Dochody budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

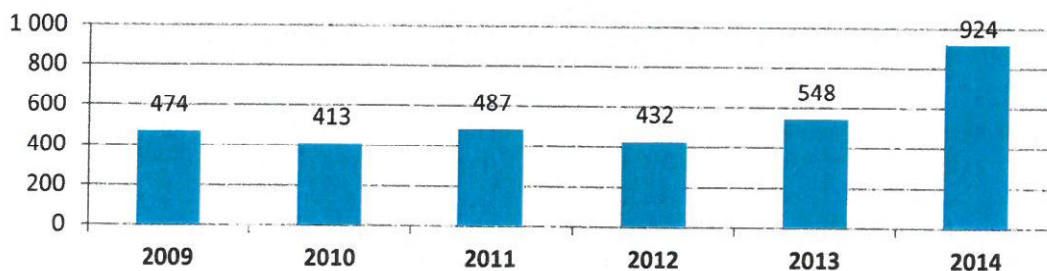
Wykres 32 Dochody budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

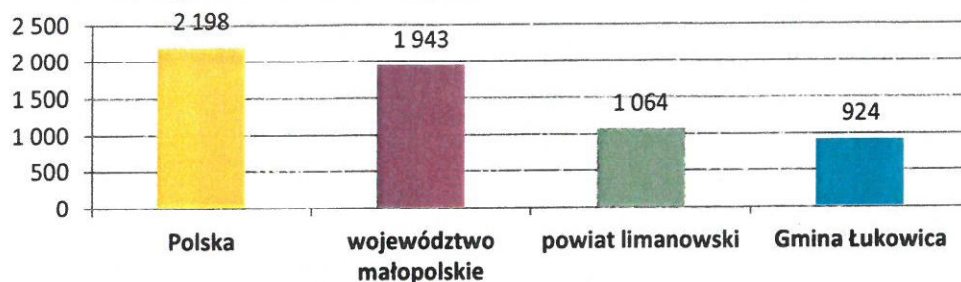
Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyły się w 2014 roku w porównaniu z rokiem 2009 prawie dwukrotnie (wykres 33). W ostatnim badanym roku kwota ta wyniosła 924 zł i była ponad dwukrotnie niższa od średniej dla Polski, niższa od średniej dla województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego (wykres 34).

Wykres 33 Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

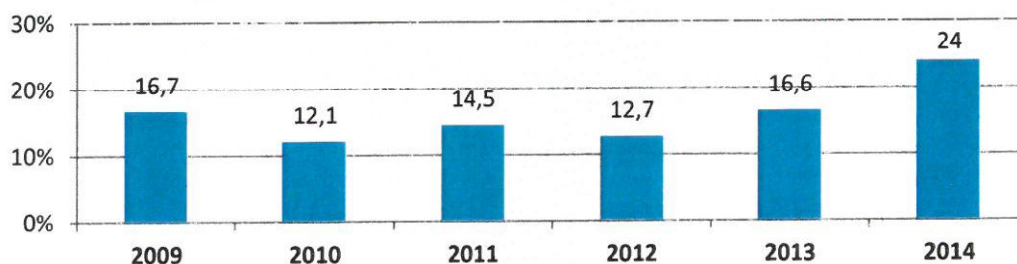
Wykres 34 Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie ogólnych dochodów budżetu oraz dochodów własnych można sprawdzić samodzielność finansową danej jednostki. Obrazuje ją procentowy wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem (wykres 35).

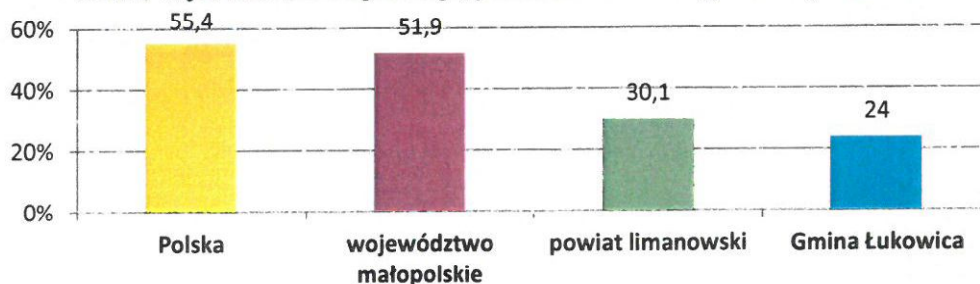
Wykres 35 Udział % dochodów własnych w dochodach ogółem w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2009–2014 udział dochodów własnych w dochodach ogółem ulegał wahaniom. W analizowanym okresie odnotowano wzrost o 7,3%. Najwyższą wartość wskaźnik przyjął w roku 2014 (24%). Wynik ten był niski w odniesieniu do wartości wskaźnika dla kraju, województwa i powiatu (wykres 36). Pokazuje to, jak małymi możliwościami finansowymi dysponowała w minionych latach Gmina Łukowica.

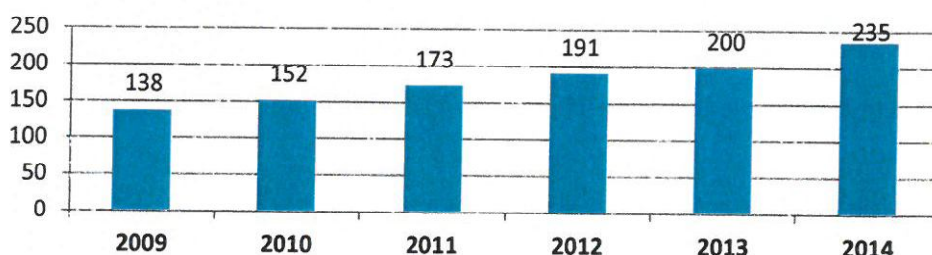
Wykres 36 Udział % dochodów własnych w dochodach ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

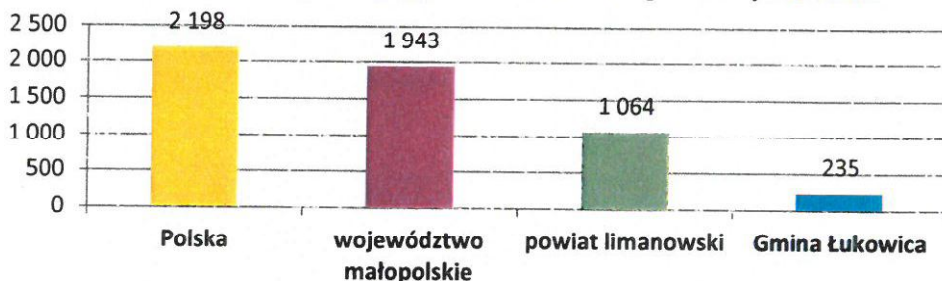
Na dochody własne budżetu gminy składają się m.in. udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w postaci wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy oraz od osób prawnych mających siedzibę na jej terenie, w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wykres 37 pokazuje, że wpływy z podatku od osób fizycznych systematycznie rosną, w 2014 roku wyniosły 235 zł. Była to jednak kwota dużo niższa w porównaniu ze średnią dla kraju, województwa oraz powiatu (wykres 38).

Wykres 37 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Wykres 38 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

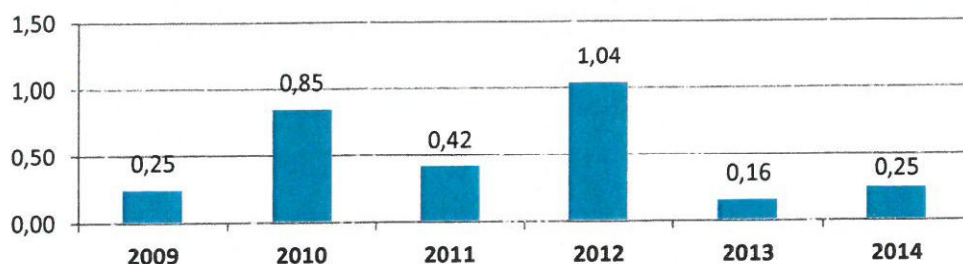

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Biorąc pod uwagę wpływy z podatku od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gmina Łukowica wypada bardzo słabo (wykres 39).

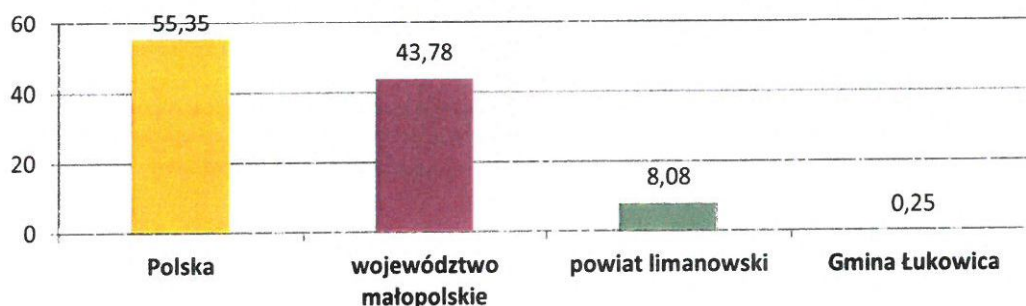
Wykres 39 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ostatnim analizowanym roku gmina uzyskała z tego tytułu 0,25 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W minionych latach uzyskiwane kwoty były wielokrotnie niższe od średnich obliczanych dla Polski, województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego (wykres 40).

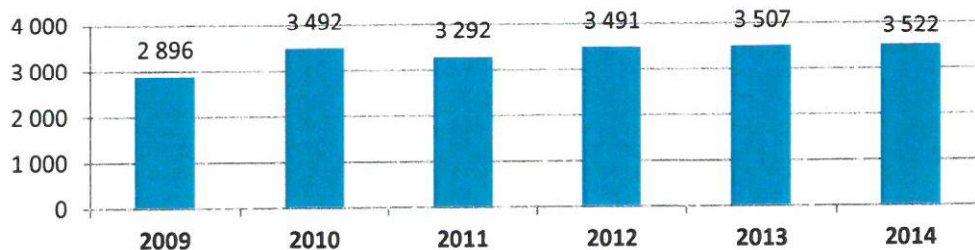
Wykres 40 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

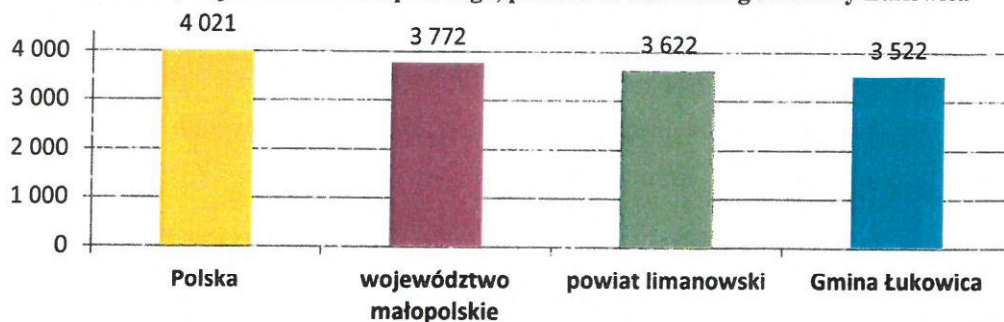
Wartość wydatków jakie ponosi corocznie Gmina Łukowica w przeliczeniu na 1 mieszkańca waha się, ale w całym analizowanym okresie zauważalny jest ich wzrost. W roku 2014 wydatki wyniosły 3 522 zł (wykres 41) i wartość ta była niższa od średniej dla Polski, województwa małopolskiego oraz dla powiatu limanowskiego (wykres 42).

Wykres 41 Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

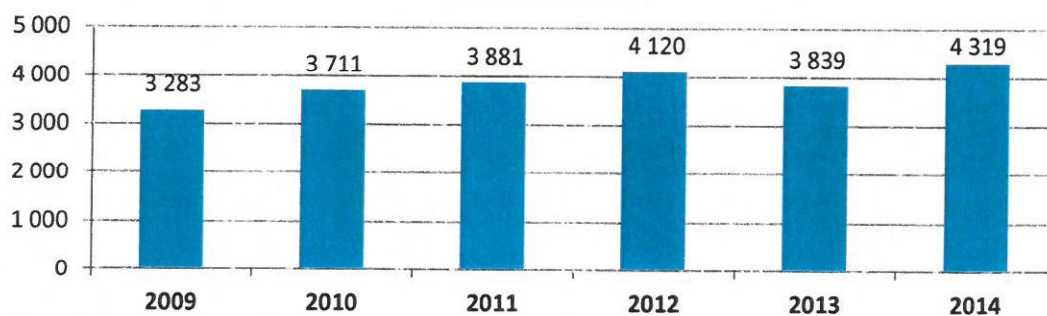
Wykres 42 Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

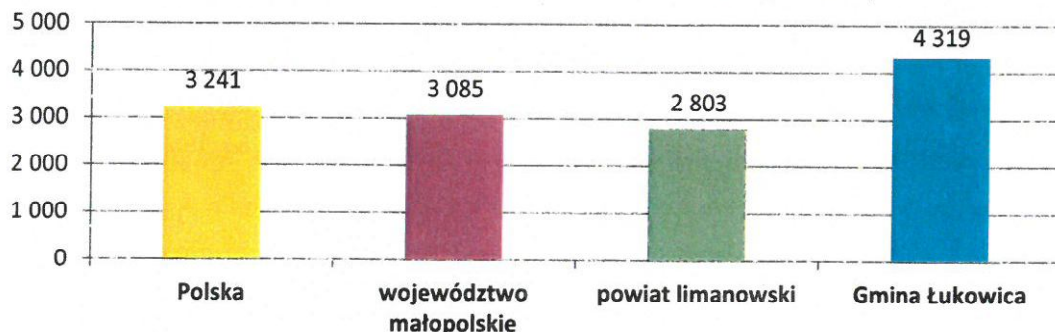
Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Łukowica w latach 2009–2014 ulegały wahaniom (wykres 43). W 2014 roku uplasowały się na poziomie 4 319 zł i wartość ta była najwyższa w analizowanym okresie i tym samym wyższa niż średnia dla jednostek wyższego rzędu (wykres 44).

Wykres 43 Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Wykres 44 Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

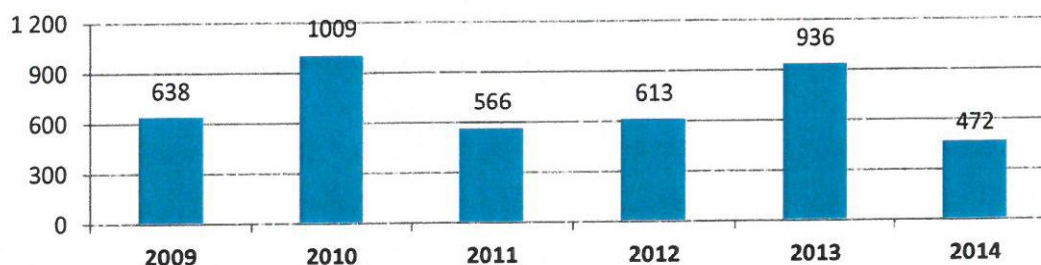

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

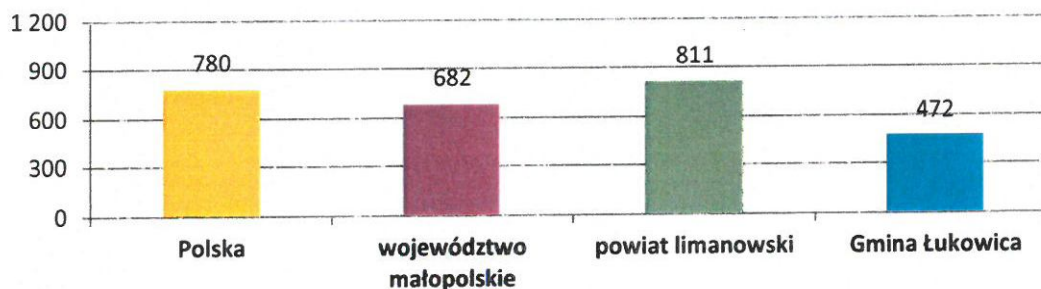
Analizie poddano również wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Ich wartość w 2014 roku wyniosła 472 zł i była to najniższa kwota na przestrzeni lat 2009–2014 (wykres 45). W porównaniu do jednostek terytorialnych wyższego rzędu, wydatki gminy były niższe niż średnia dla Polski, województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego (wykres 46).

Wykres 45 Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Wykres 46 Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Aktywność samorządu obrazuje wielkość pozyskanych funduszy unijnych oraz wartość dofinansowania z UE przypadająca na 1 mieszkańca. W tabeli 6 zaprezentowano dane dla gmin powiatu limanowskiego odnośnie liczby projektów, wartości dofinansowania oraz wartości dofinansowania w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Gmina Łukowica zrealizowała łącznie 5 projektów, a wartość dofinansowania ze środków UE na osobę wyniosła 506,56 zł. Na wykresie 47 przedstawiono porównanie wartości dofinansowania w przeliczeniu na 1 osobę w gminach powiatu limanowskiego. Największą wartość na 1 mieszkańca osiągnęły gminy: Jodłownik (1 019,43 zł), Laskowa (1 006,47 zł), Mszana Dolna (863,02 zł) oraz Dobra (788 zł). Gmina Łukowica znajduje się na siódmym miejscu spośród dziesięciu analizowanych jednostek.

Tabela 6 Wartość dofinansowania z RPO WM 2007–2013 w gminach powiatu limanowskiego

Gmina	Liczba projektów	Wartość dofinansowania z UE [zł]	Wartość dofinansowania z UE w przeliczeniu na 1 osobę [zł]
Gmina Dobra	6	7 765 833,16	788,00
Gmina Jodłownik	8	8 597 881,05	1 019,43
Gmina Kamienica	5	1 225 934,29	157,66
Gmina Laskowa	6	8 010 558,52	1 006,47
Gmina Limanowa	7	10 802 546,98	438,04
Gmina Łukowica	5	4 972 839,11	506,56
Gmina Mszana Dolna	18	14 985 535,98	863,02
Gmina Niedźwiedź	7	4 340 353,13	600,74
Gmina Słupnice	7	4 161 584,51	638,87
Gmina Tymbark	4	2 291 777,85	352,58

Źródło: Opracowanie własne na podstawie serwisu Mapa dotacji UE Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, mapadotacji.gov.pl

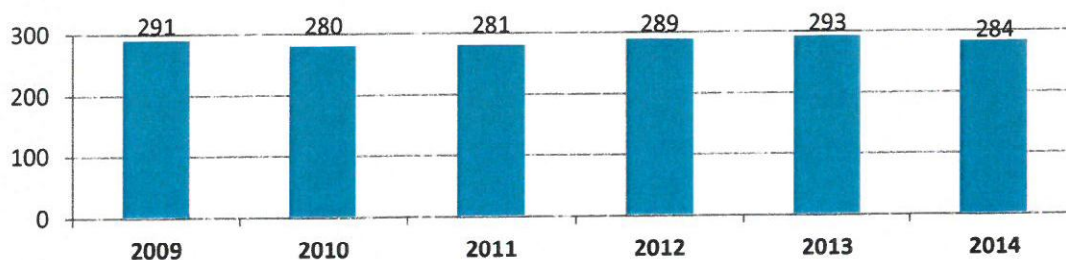
Wykres 47 Wartość dofinansowania z RPO WM 2007–2013 w przeliczeniu na 1 osobę (w zł) w gminach powiatu limanowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie serwisu Mapa dotacji UE Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, mapadotacji.gov.pl

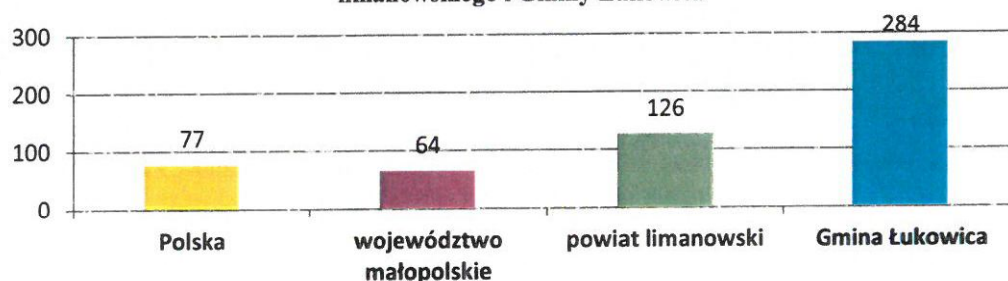
Wskaźnik liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w 2014 roku wyniósł 284 (wykres 48). Wartość ta była wyższa od średniej dla jednostek terytorialnych wyższego rzędu – Polski, województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego (wykres 49).

Wykres 48 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

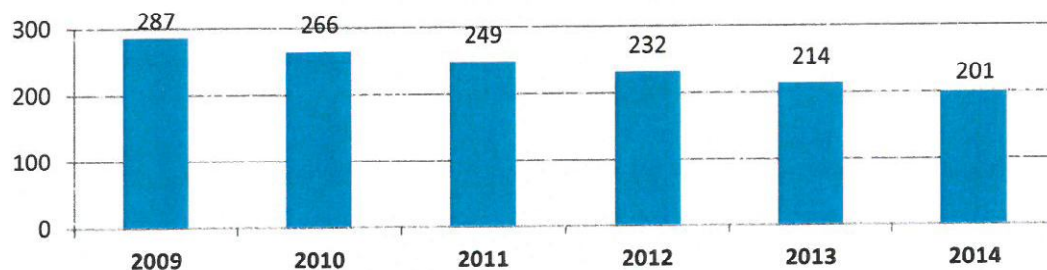
Wykres 49 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

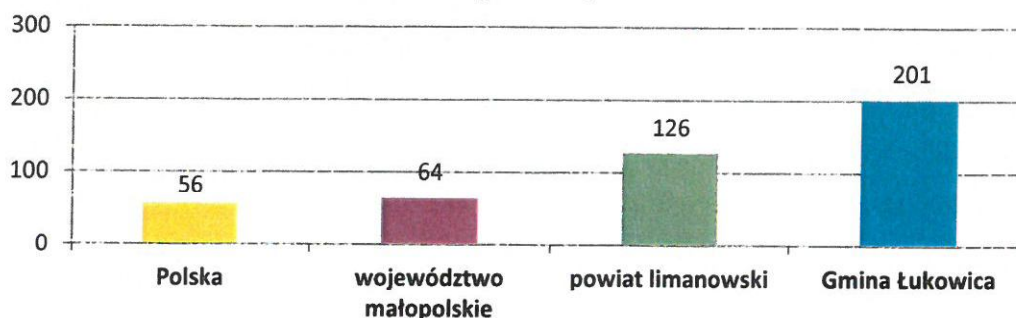
Wskaźnik dotyczący liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców osiągnął w 2014 roku wartość 201 (wykres 50) i w analizowanym okresie uległ spadkowi (spadek o 86). Jednak nadal wartość wskaźnika była wyższa od średniej dla jednostek wyższego rzędu (wykres 51).

Wykres 50 Liczba dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

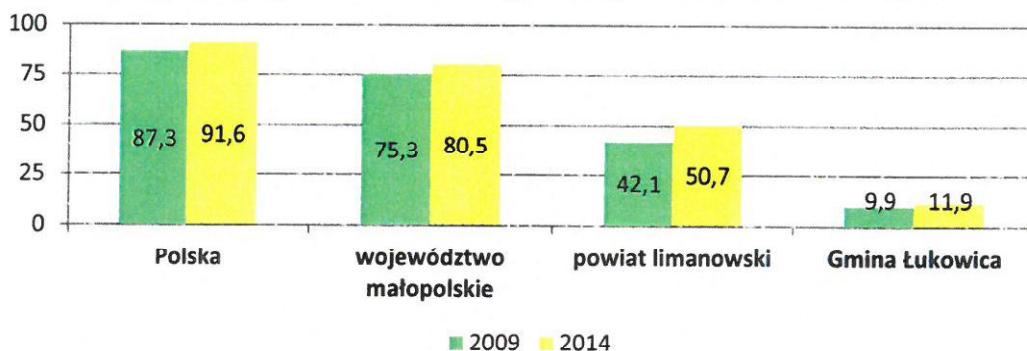
Wykres 51 Liczba dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

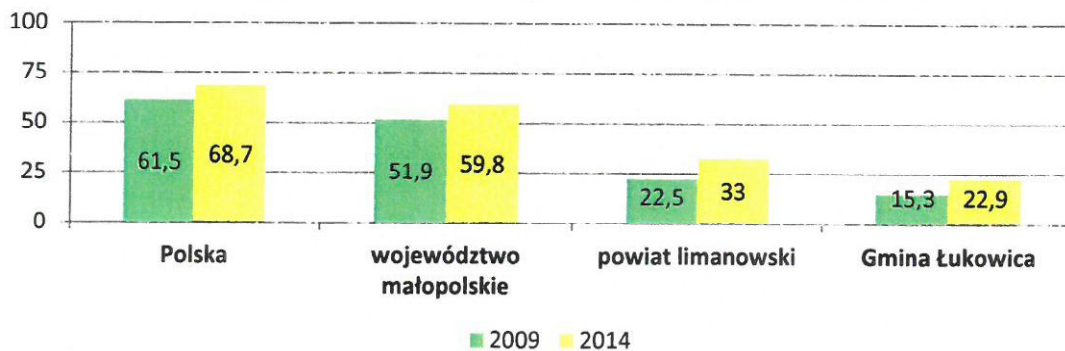
Kolejnym obszarem, który poddano analizie jest stan sieciowej infrastruktury technicznej na obszarze Gminy Łukowica – wodociągowej (wykres 52) oraz kanalizacyjnej (wykres 53).

Wykres 52 Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica w roku 2009 i 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 53 Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica w roku 2009 i 2014

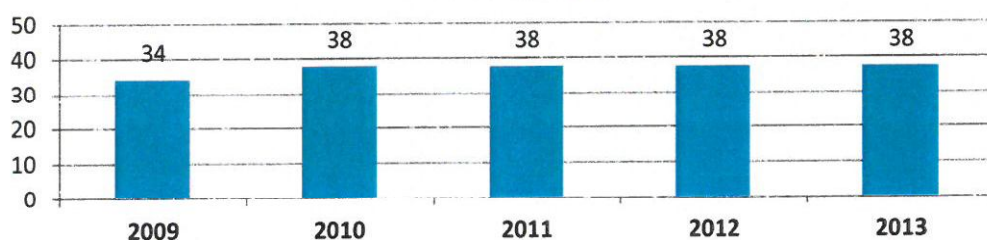
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z sieci wodociągowej korzystało w 2014 roku zaledwie 11,9% mieszkańców obszaru, a wzrost w porównaniu z rokiem 2009 odnotowano minimalny. Odsetek ten był znacznie niższy w porównaniu z Polską (91,6%), województwem małopolskim (80,5%) i powiatem limanowskim (50,7%). Również niski odsetek mieszkańców gminy korzystał w 2014 roku z sieci kanalizacyjnej – jedynie 22,9% ogółu ludności. W tym przypadku w porównaniu z rokiem 2009 nastąpił wzrost o 7,6%, ale różnica pomiędzy Gminą Łukowica, a jednostkami terytorialnymi wyższego rzędu była znacząca.

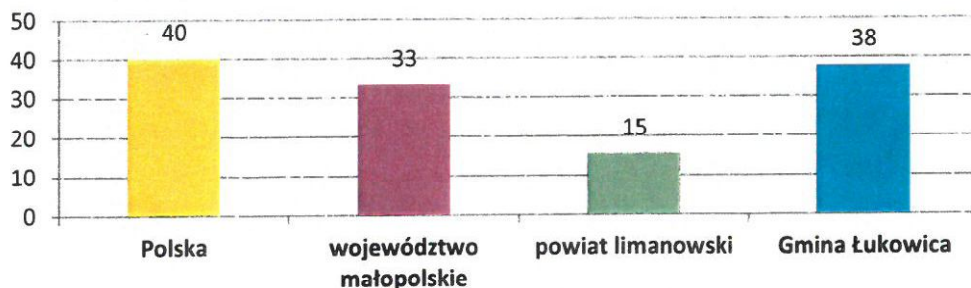
Niewielki odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej nie zawsze świadczy o niskim stopniu rozwoju technicznego gminy. Często do oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych służą oczyszczalnie przydomowe, które są jednym ze stosowanych rozwiązań w gospodarce ściekowej. Na terenie Gminy Łukowica w roku 2009 na 10 tys. mieszkańców funkcjonowały 34 oczyszczalnie przydomowe, w roku 2013 wartość ta wzrosła do 38 (wykres 54). Osiągnięta wartość była znacznie wyższa od średniej dla powiatu i województwa oraz nieznacznie niższa niż średnia dla kraju (wykres 55).

Wykres 54 Liczba oczyszczalni przydomowych na 10 tys. mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

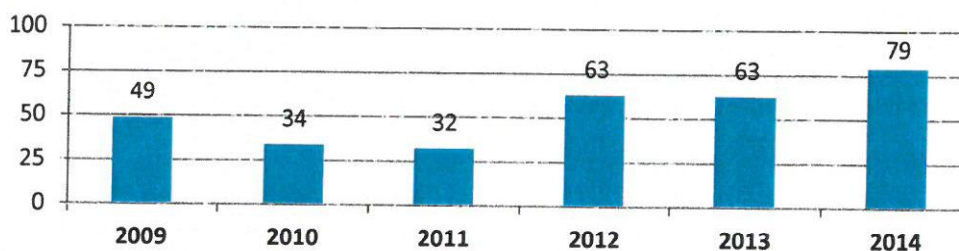
Wykres 55 Liczba oczyszczalni przydomowych na 10 tys. mieszkańców w 2013 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

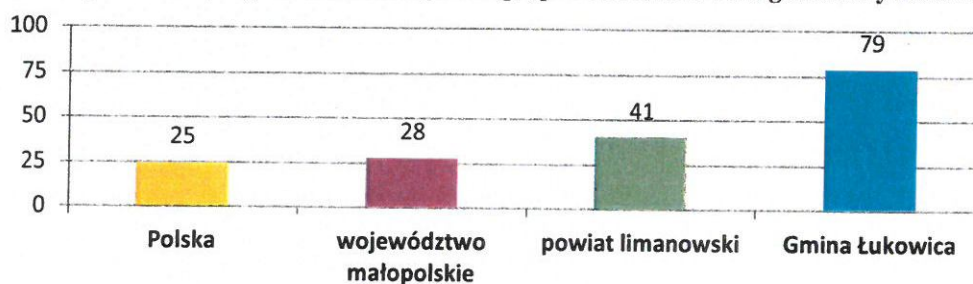
W Gminie Łukowica od 2012 roku wzrasta liczba oddanych do użytkowania budynków (wykres 56). Wskaźnik ilości nowych budynków oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wynosił w 2014 roku 79 i był wyższy od średnich wartości dla analizowanych jednostek terytorialnych wyższego rzędu (wykres 57).

Wykres 56 Budynki nowe oddane do użytkowania na 10 tys. mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 57 Budynki nowe oddane do użytkowania na 10 tys. mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3. Uwarunkowania turystyczno-przyrodnicze

3.1. Walory przyrodnicze

Gmina Łukowica jest regionem typowo górzystym. Gmina położona jest w dolinach rzecznych:

- Słomki – która bierze swój początek w miejscowości Siekierzyna, przepływa przez Przyszową, Stronie, Świdnik i Owieczkę,
- Łukowicy – biorącej swój początek w Siekierzynie, przepływa przez Roztokę, Łukowicę i Świdnik, gdzie uchodzi do rzeki Słomka,
- Jastrzębika – który bierze swój początek w miejscowości Młyńczyska, następnie przepływa przez Jastrzębie i Jadamwołę⁶.

W związku z tym, że gmina Łukowica położona jest w Beskidzie Wyspowym wyróżnia się charakterystycznym krajobrazem odosobnionych, izolowanych szczytów przypominających wyspy. Partie szczytowe zawdzięczają swoją wyniosłość odporności piaskowca magurskiego. W Gminie Łukowica wzniesienia wahają się od 350 do 806,8 m n.p.m. Do największych wzniesień należą: Kłończyk (806,8 m n.p.m.), Łyzka (802,7 m n.p.m.) i Skielek (749 m n.p.m.).

Skielek jest symbolem Gminy Łukowica, nazwa ta wywodzi się od gwarowego określenia skowytu wilków *skiauczenie*. Od południowej strony stoki Skielka opadają do doliny potoku Jastrzębik, od północnej do doliny potoku Łukowica. Południowymi stokami wspina się od Łukowicy wąska droga asfaltowa dochodząca aż do domów po zachodniej stronie szczytu.

Wzniesienie Łyzka znajduje się w paśmie wzgórz oddzielających dolinę Słomki od doliny jej dopływu – potoku Łukowica. W paśmie tym znajdują się kolejno Cisówka (564 m n.p.m.), Pępówka (774 m n.p.m.) i Łyzka, która wznosi się nad miejscowościami Roztoka i Przyszowa w Gminie Łukowica.

Od południa Beskid Wyspowy przylega do rozległego pasma Gorców, gdzie początkowo granicą jest dolina rzeki Raby, natomiast dalej doliny rzeki: Mszanki i Kamienicy. Wschodnie obrzeża tej grupy górskiej ogranicza dolina rzeki Dunajca, od strony północnej Beskid Wyspowy przechodzi w pogórze Wielickie, przy czym za granicę przyjmuje się tutaj doliny: Stradomki, Krzyworzeki, Kobylicy, Węglówki, Raby

⁶ Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Łukowica 1999–2015, Tarnów 2000.

i Krzczonówki. Poszczególne szczyty górskie oddzielone są głębokimi dolinami rzecznyymi, które od dawien dawna wykorzystane były jako trakty komunikacyjne⁷.

Obszar Gminy Łukowica odznacza się szczególnymi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi i kulturowymi. Prawie cały teren gminy (86,2%) wchodzi w skład Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który obejmuje wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów. Zapewnienie kompleksowej ochrony wszystkich elementów krajobrazu, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu terenu dla celów gospodarczych, wypoczynkowych i edukacyjnych, w warunkach zrównoważonego rozwoju całego obszaru, było zasadniczym celem utworzenia tych obiektów.

Dodatkowo na terenie gminy występują dwa obszary specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000:

- Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego (kod PLH120052);
- Śródkowy Dunajec z dopływami (kod PLH120088).

Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje powierzchnię 364 176 ha i położony jest na terenie powiatów: suskiego, myślenickiego, limanowskiego, nowotarskiego, tatrzańskiego, gorlickiego i nowosądeckiego⁸.

Funkcja ochronna obszaru wynika z wybitnej wartości obiektów przyrodniczych, dla których OChK jest bezpośrednią otuliną lub dodatkową strefą ochronną (przejściową), a ponadto większą część tego terenu stanowi obszar węzłów i korytarzy ekologicznych sieci ECONET-PL. Obszarowo przeważają zróżnicowane ekosystemy leśne. Wśród cennych ekosystemów naturalnych: kompleksy torfowisk wysokich w południowo-zachodniej części Kotliny Orawsko-Nowotarskiej (tzw. Torfowiska Orawskie) i ekosystem rzeki Białki z przełomem oraz izolowane skałki Pasa Skalic Nowotarskich i Spiskich⁹.

Funkcjonowanie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu reguluje *Uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XVIII/299/12 z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu* oraz *Uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego XXXIV/578/13 z dnia 25 marca 2013 roku*

⁷ Strona internetowa Gimnazjum w Łukowicy, lukowica.org, inf. z 21.10.2015 r.

⁸ *Uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XVIII/299/12 z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu* oraz *Uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego XXXIV/578/13 z dnia 25 marca 2013 roku w sprawie zmiany Uchwały Nr XVIII/299/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012 roku w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu*.

⁹ Rejestr Obszarów Chronionego Krajobrazu województwa małopolskiego (stan na 01.01.2016 r.), krakow.rdos.gov.pl.

w sprawie zmiany Uchwały Nr XVIII/299/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012 roku w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Obszar Natura 2000 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego to specjalny obszar ochrony siedlisk (powołany na podstawie Dyrektywy Siedliskowej) o powierzchni 3 097 ha. Beskid Wyspowy to część Beskidów Zachodnich położona pomiędzy doliną Skawy a Kotliną Sądecką. Jego cechą charakterystyczną jest wyrastanie odosobnionych, wyspowo wznoszących się szczytów z typowo podgórskiego, sfalowanego łagodnymi garbami krajobrazu. Szczyty te mają strome, czasem nawet bardzo spadziste stoki, wierzchowina jednak z reguły jest płaska i wylesiona. Beskid Wyspowy jest krainą łączącą w sobie cechy podgórskie z górskimi. Podłoże geologiczne stanowią utwory fliszu karpackiego płaszczowiny magurskiej (piaskowce gruboławicowe i łupki). Na stokach spotyka się wychodnie skał piaskowcowych. Fragmenty ostoi obejmują szczyty: Ciecień (829 m n.p.m.) i Kostrza (730 m n.p.m.). Obszar utworzony został dla ochrony kolonii rozrodczych podkowca małego, nocka orzęsionego i nocka dużego. Ostoje tworzy jedenaście enklaw. Każda z nich obejmuje obiekt lub obiekty, w których zamieszkują kolonie rozrodce, i obszary żerowania nietoperzy.

Enklawami są:

- Klasztor w Szczyrzycu i Kościół w Skrzydlnej – kolonie rozrodce podkowca małego i nocka orzęsionego oraz schronienie nocka dużego na strychach budowli sakralnych.
- Kościół w Łącku – kolonie rozrodce nocka dużego i podkowca małego na strychu kościoła w Łącku.
- Kościół w Łukowicy – kolonia rozrodca podkowca małego na strychu kościoła w Łukowicy.
- Kościół w Słopnicach – kolonie rozrodce nocka dużego i podkowca małego na strychu kościoła w Słopnicach.
- Kościół w Szyku – kolonie rozrodce podkowca małego na strychach kościołów w Szyku, w Nowym Rybiu i Wilkowisku.
- Kościół w Łososinie Górnej – kolonia rozrodca podkowca małego na strychu kościoła w Łososinie Górnej.
- Kościół w Podegrodziu – kolonia rozrodca nocka dużego na strychu kościoła w Podegrodziu.
- Kościół w Jazowsku – kolonie rozrodce nocka dużego i podkowca małego na strychu kościoła w Jazowsku.

- Kościół w Laskowej – kolonia rozrodcza podkowca małego na strychu kościoła w Laskowej.
- Okolice Laskowej cz. N – kolonia rozrodcza podkowca małego na strychu kościoła w Kamionce Małej.
- Okolice Laskowej cz. S – kolonie rozrodcze podkowca małego, nocka dużego i nocka orzęsionego na strychach kościołów w Ujanowicach, Jaworznej i Żmiącej.

Obszar Natura 2000 Środkowy Dunajec z dopływami to specjalny obszar ochrony siedlisk (powołany na podstawie Dyrektywy Siedliskowej) o powierzchni 755,8 ha. Ostoje Środkowego Dunajca z dopływami tworzą:

- rzeka Dunajec na odcinku od północnej granicy Ostoi Pieniny do ujścia lewobrzeżnego dopływu Smolnik,
- dolna część potoku Ochotnica od mostu w miejscowości Ochotnica Górna do ujścia do Dunajca,
- dolna część potoku Kamienica Gorczańska (Łącka) od mostu w miejscowości Szczawa do mostu na trasie Krościenko – Stary Sącz w miejscowości Zabrzeż,
- dolna część potoku Słomka od mostu w miejscowości Przyszowa do ujścia do Dunajca.

Rzeka Dunajec w granicach ostoi zaliczana jest jako średnia rzeka wyżynna – wschodnia, zaś jej dopływy Ochotnica, Kamienica Gorczańska i Słomka zaliczane są do małych rzek fliszowych. Dolina jest częściowo pokryta lasem, a częściowo wykorzystywana rolniczo (użytki zielone, pola uprawne). Wzdłuż rzeki biegnie droga krajowa łącząca Szczawnicę, Krościenko i Nowy Sącz. Koryto rzeki jest z jednej strony ograniczone wałem drogowym (niekiedy umocnione ścianami betonowym lub ostrogami), z drugiej – nadbrzeżnymi wzniesieniami. Koryto rzeki tworzą pojedyncze głazy, otoczone kamienie lub żwir, rzadziej piasek. Nurt rzeki słabo zacieniony, zróżnicowany, z wyraźnie widocznymi bystrzami i plosami. Liczne odsypy z roślinnością pionierską, a w dolinach Ochotnicy i Kamienicy – rozległe kamieńce nadrzeczne. Dunajec w granicach ostoi nie ma przegród blokujących wędrówki ryb. Jedynie w miejscowości Świniarsko znajduje się przegroda denna, która może sprawiać trudności słabiej pływającym przedstawicielom ichtiofauny.

Dopływy Dunajca mają charakter podgórski, dno kamieniste, żwirowe, rzadko piaszczyste. W większości przypadków są silnie wcięte i zacienione, jednak Kamienica Gorczańska, Kamienica Sądecka i Ochotnica wykształciły rozległe obszary kamieńcowe. Dopływy Dunajca stanowią niezbędne zaplecze tarliskowe dla gatunków ryb chronionych.

Ostoja jest ważna dla gatunków ryb cennych z przyrodniczego i gospodarczego punktu widzenia. Aktualnie w środkowym Dunajcu i w jego dopływach bytuje 19 gatunków ryb. Poza pstrągiem potokowym i lipieniem, licznie reprezentowane są karpionate ryby reofilne takie jak: świnka, brzana, brzanka, kleń, jelec i certa oraz ryby stagnofilne (płoc, leszcz) i drapieżne (szczupak, okoń) podchodzące ze zbiornika Rożnów, lub zrzucane z kaskady zbiorników Czorsztyń – Sromowce Wyżnie. Dodatkowo środkowy Dunajec jest ważnym miejscem bytowania dla objętej ochroną *ex situ* głowacicy. W dolinach Ochotnicy, Kamienicy Sądeckiej i Kamienicy Gorczańskiej występują rozległe kamieńce nadrzeczne. Obok doliny Białki, podobnie jak w powyżej wymienionych dopływach, znajduje się najważniejszy w Polsce obszar występowania siedlisk kamieńcowych.

Na terenie Gminy Łukowica zlokalizowanych jest wiele szlaków przyrodniczych, pieszych, rowerowych oraz samochodowych, które prezentują najcenniejsze walory przyrodnicze gminy, są to m.in.:

- Szlak papieski po Beskidzie Wyspowym: Przełęcz Rydza Śmigłego – Mogielica – Przełęcz Słopnicka – Cichoń – Ostra – Jezowa Woda – Skiełek – Łukowica – Jabłoniec – Limanowa.
- Pieszy szlak turystyczny (zielony): Łukowica – Ostra – przełęcz pod Ostrą – Przełęcz Słopnicka – Mogielica – Dobra.
- Trasa rowerowa (zielona): Limanowa – Łukowica – Skiełek – Okowaniec – Jezowa Woda – przełęcz pod Ostrą – Ostra – Cichoń – Przełęcz Słopnicka – Mogielica.

3.2. Walory kulturowe

Na terenie Gminy Łukowica znajdują się również obiekty dziedzictwa kulturowego. Obiekty i zespoły o najwyższych wartościach zabytkowych, świadczące o historii gminy, zostały objęte ścisłą ochroną konserwatorską. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa prezentuje tabela 7.

Tabela 7 Wykaz zabytków w Gminie Łukowica wpisanych do rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa

Miejscowość	Zabytki	Nr rejestru
Łukowica	kościół parafialny pod wezwaniem św. Andrzeja, drewniany, 1693–97 r., połowa XIX w.	A-51/M z 5.04.2006 roku
	cmentarz kościelny	
	ogrodzenie (mur) z kapliczkami Drogi Krzyżowej, koniec XVIII wieku, 1950 rok	
	park dworski, XVIII/XIX w.	A-520 z 11.12.1987 roku.
Przyszowa	kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja, 1901–1906 r.	A-3/M z 30.10.2001 roku
	cmentarz przykościelny	
	ogrodzenie	
	grobowiec rodziny Żuk-Skarszewskich na cmentarzu parafialnym, początek XX w.	A-162/M z 15.05.2009 roku
	ogród dworski, XIX w.	A-297 z 25.02.1982 roku
Świdnik	zespół dworski, XVII–XVIII w.	I-3-55/46 z 13.10.1947 roku
	dwór drewniany	–
	park z cmentarzem ariańskim	I-4-3/47 z 30.01.1947 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa (stan na dzień 30 września 2015 roku), nid.pl

Pierwsze ślady pobytu człowieka w okolicach Gminy Łukowica sięgają epoki brązu (1000–800 r. p.n.e.), o czym świadczą znaleziska z tego okresu, a mianowicie: cmentarz i skarby brązowe (miecz z brązu), które odkryto w Świdniku oraz ceramika i monety z okresu wpływów rzymskich, znalezione w Czarnym Potoku i Jastrzębiu, które sąsiadują z Łukowicą. Według ludowego podania nazwa wsi Łukowica wywodzi się od *łuku*, zatem nazwa sięga czasów, w których broń rycerstwa stanowiły oszczepy i łuki. Broń wyrabiano z drewna cisowego, rosnącego w otaczających ją lasach. W Młyńczyskach zachowały się nazwy świadczące dobitnie o istnieniu tego gatunku drzewa: Cisowy Dział i Góra Cisówka¹⁰.

Na terenie Gminy działa Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna w Łukowicy. Gmina posiada artystów ludowych, którzy tworzą prace zgodne z ludową charakterystyką i promują ją (Dina Gądek-Czaja, Jarosław Czaja)¹¹.

¹⁰ Strona internetowa Gimnazjum w Łukowicy, lukowica.org, inf. z 21.10.2015 r.

¹¹ Strona internetowa Gminy Łukowica, lukowica.pl, inf. z 19.10.2015 r.

4. Porównanie Gminy Łukowica do Polski, województwa małopolskiego i innych jednostek samorządu terytorialnego z powiatu limanowskiego

W niniejszym rozdziale (w tabelach 8–20) zestawiono dane statystyczne dla Gminy Łukowica i pozostałych gmin powiatu limanowskiego, województwa małopolskiego i Polski. Dane dotyczą sytuacji demograficznej, gospodarczej oraz finansowej poszczególnych jednostek i odnoszą się do lat 2009–2014.

Gmina Łukowica jest ósmą pod względem powierzchni gminą powiatu limanowskiego, charakteryzuje się średnią liczbą mieszkańców (tabela 9) i dużą gęstością zaludnienia (tabela 8) wśród analizowanych jednostek. Gęstość zaludnienia w 2014 roku była większa od średniej gęstości powiatu limanowskiego i od średniej krajowej.

Tabela 8 Powierzchnia i gęstość zaludnienia w 2014 roku – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Powierzchnia (km ²)	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
Polska	312 679	123
województwo małopolskie	15 183	222
powiat limanowski	951	136
Gmina Dobra	110	90
Gmina Jodłownik	72	117
Gmina Kamienica	95	82
Gmina Laskowa	72	110
Gmina Limanowa	152	162
Gmina Łukowica	70	141
Gmina Mszana Dolna	170	102
Gmina Niedźwiedź	74	97
Gmina Słopnice	57	115
Gmina Tymbark	33	199

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 9 Liczba ludności – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Liczba ludności					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	38 167 329	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602
województwo małopolskie	3 298 270	3 336 699	3 346 796	3 354 077	3 360 581	3 368 336
powiat limanowski	124 278	126 737	127 387	128 045	128 545	129 073
Gmina Dobra	9 397	9 662	9 727	9 726	9 796	9 855
Gmina Jodłownik	8 137	8 281	8 293	8 383	8 408	8 434
Gmina Kamienica	7 496	7 632	7 666	7 713	7 750	7 776
Gmina Laskowa	7 605	7 800	7 825	7 852	7 940	7 959
Gmina Limanowa	23 494	23 971	24 172	24 329	24 405	24 661
Gmina Łukowica	9 495	9 635	9 678	9 761	9 785	9 817
Gmina Mszana Dolna	16 816	17 007	17 170	17 240	17 334	17 364
Gmina Niedźwiedź	6 996	7 120	7 151	7 167	7 189	7 225
Gmina Słopnice	6 093	6 268	6 332	6 404	6 453	6 514
Gmina Tymbark	6 334	6 398	6 426	6 462	6 489	6 500

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku omówiono szczegółowo w rozdziale drugim. Analizując dane zawarte w tabeli 10 można zauważyć, że Gmina Łukowica jest jedną z jednostek charakteryzujących się wysokim odsetkiem ludności w wieku przedprodukcyjnym (3. miejsce wśród analizowanych jednostek w 2014 roku), sytuacja ta wpływa pozytywnie na stan demografii gminy.

Tabela 10 Ludność wg ekonomicznych grup wieku [%] – porównanie jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku przedprodukcyjnym		Ludność w wieku produkcyjnym		Ludność w wieku poprodukcyjnym	
	2009	2014	2009	2014	2009	2014
	Polska	18,9	18,0	64,5	63,0	16,5
województwo małopolskie	20,0	19,0	63,7	62,8	16,3	18,2
powiat limanowski	26,0	24,1	60,2	61,5	13,7	14,4
Gmina Dobra	23,9	22,3	60,5	62,2	15,7	15,5
Gmina Jodłownik	24,9	23,4	59,9	60,9	15,1	15,7
Gmina Kamienica	27,0	24,9	60,5	61,6	12,6	13,5
Gmina Laskowa	28,3	26,2	58,3	60,5	13,4	13,3
Gmina Limanowa	26,7	24,6	60,4	62,3	12,9	13,1
Gmina Łukowica	27,6	25,8	58,6	60,2	13,8	14,1
Gmina Mszana Dolna	26,6	23,9	58,9	61,6	14,5	14,5
Gmina Niedźwiedź	27,6	24,8	61,0	63,1	11,4	12,1
Gmina Słopnice	31,8	29,6	56,5	59,2	11,7	11,2
Gmina Tymbark	27,3	24,9	59,7	60,7	13,0	14,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pod względem bezrobocia obszar powiatu limanowskiego jest dość zróżnicowany. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Łukowica w 2014 roku był wyższy od średniej dla kraju, województwa

małopolskiego i gmin powiatu limanowskiego (tabela 11). Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Łukowica był nieznacznie niższy jedynie od wartości wskaźnika dla Gminy Kamienica.

Tabela 11 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Udział [%] bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	7,7	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5
województwo małopolskie	6,2	6,7	6,8	7,6	7,8	6,6
powiat limanowski	11,9	12,4	13,1	13,3	13,4	11,1
Gmina Dobra	8,8	10,1	11,1	12,0	11,7	9,9
Gmina Jodłownik	9,9	10,6	10,6	11,7	12,2	10,4
Gmina Kamienica	14,1	14,4	15,5	16,2	16,3	13,9
Gmina Laskowa	9,3	10,2	10,9	10,9	11,1	7,6
Gmina Limanowa	13,5	13,9	15,0	15,0	14,9	12,0
Gmina Łukowica	12,9	13,5	14,4	14,8	15,3	13,3
Gmina Mszana Dolna	10,8	11,8	12,0	12,0	12,2	10,5
Gmina Niedźwiedź	11,0	12,3	12,8	13,1	12,9	11,2
Gmina Słupnice	13,7	14,5	14,0	14,4	13,2	10,9
Gmina Tymbark	14,3	14,7	15,0	14,2	14,2	11,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wydatki ponoszone przez Gminę Łukowica na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca są niewielkie – niższe niż średnia dla powiatu, województwa oraz kraju. W 2014 roku Gmina Łukowica zajęła pod tym względem szóstą pozycję wśród gmin powiatu limanowskiego (tabela 12).

Tabela 12 Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	243	257	242	230	264	325
województwo małopolskie	208	237	239	231	280	353
powiat limanowski	191	235	294	133	284	442
Gmina Dobra	472	337	108	120	594	1 294
Gmina Jodłownik	116	831	848	137	166	181
Gmina Kamienica	110	77	54	65	108	247
Gmina Laskowa	48	133	1281	51	93	91
Gmina Limanowa	133	104	137	177	218	136
Gmina Łukowica	278	430	73	149	741	196
Gmina Mszana Dolna	645	606	560	131	968	1 500
Gmina Niedźwiedź	118	81	121	77	208	368
Gmina Słupnice	29	46	616	503	471	350
Gmina Tymbark	113	239	126	142	107	142

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Dane dotyczące średnich wydatków jednostek samorządu terytorialnego na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca przedstawia tabela 13. Wynika z niej, że Gmina Łukowica wydaje znacznie więcej środków na pomoc społeczną niż pozostałe gminy powiatu limanowskiego, co jest sytuacją niekorzystną i świadczy o ubożeniu społeczeństwa. W 2014 roku Gmina Łukowica zajęła drugą lokatę pod względem wysokich wydatków na pomoc społeczną wśród gmin powiatu, więcej na ten cel wydała Gmina Mszana Dolna.

Tabela 13 Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	473	528	522	502	520	537
województwo małopolskie	436	510	505	459	463	477
powiat limanowski	504	589	635	568	560	582
Gmina Dobra	547	681	729	712	687	779
Gmina Jodłownik	568	638	660	628	612	640
Gmina Kamienica	163	209	210	195	191	201
Gmina Laskowa	509	582	923	557	521	512
Gmina Limanowa	644	758	759	728	727	733
Gmina Łukowica	839	920	998	916	913	966
Gmina Mszana Dolna	1 186	1 402	1 438	1 413	1 360	1 465
Gmina Niedźwiedź	645	836	1 071	779	795	764
Gmina Słopnice	643	784	754	719	699	701
Gmina Tymbark	457	533	522	489	473	502

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

W tabelach 14–16 przedstawione zostały dochody uzyskiwane przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego z tytułu podatku od nieruchomości, od środków transportowych oraz podatku rolnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2009–2014. W przypadku wpływów z podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku Gmina Łukowica posiadała wpływy niższe niż średnia jednostek wyższego rzędu oraz najniższe wśród gmin powiatu limanowskiego. Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku wpływów z podatku od środków transportowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca – Gmina Łukowica posiadała również najniższe wpływy wśród gmin powiatu limanowskiego (taki sam wynik w Gminie Kamienica) oraz niższe w porównaniu z jednostkami wyższego rzędu. Wpływy z podatku rolnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku w Gminie Łukowica były niższe niż średnia jednostek wyższego rzędu oraz jedne z najniższych wśród gmin powiatu limanowskiego.

Tabela 14 Dochody podatkowe – podatek od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Dochody podatkowe – podatek od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	372	392	422	457	487	508
województwo małopolskie	298	308	327	356	378	402
powiat limanowski	145	152	161	169	183	192
Gmina Dobra	95	104	106	111	118	121
Gmina Jodłownik	84	88	92	97	116	121
Gmina Kamienica	100	105	140	141	156	148
Gmina Laskowa	84	85	91	97	104	113
Gmina Limanowa	88	96	101	113	128	145
Gmina Łukowica	61	63	67	72	82	86
Gmina Mszana Dolna	88	87	86	87	88	90
Gmina Niedźwiedź	128	121	131	109	123	124
Gmina Słopnice	62	70	69	103	113	142
Gmina Tymbark	348	369	404	381	431	433

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Tabela 15 Dochody podatkowe – podatek od środków transportowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Dochody podatkowe – podatek od środków transportowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	22	22	23	24	24	25
województwo małopolskie	19	19	20	21	21	22
powiat limanowski	23	25	26	28	29	28
Gmina Dobra	15	16	18	18	20	19
Gmina Jodłownik	25	24	32	33	33	28
Gmina Kamienica	9	9	11	13	12	12
Gmina Laskowa	30	26	32	28	27	30
Gmina Limanowa	19	21	22	22	23	24
Gmina Łukowica	12	12	11	14	12	12
Gmina Mszana Dolna	25	27	27	27	26	24
Gmina Niedźwiedź	33	75	56	61	68	66
Gmina Słopnice	19	27	33	36	34	33
Gmina Tymbark	39	30	34	60	79	66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Tabela 16 Dochody podatkowe – podatek rolny w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Dochody podatkowe – podatek rolny w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	32	26	28	40	43	43
województwo małopolskie	23	17	18	27	29	28
powiat limanowski	8	5	5	10	11	10
Gmina Dobra	10	6	7	13	13	12
Gmina Jodłownik	33	21	22	43	44	41
Gmina Kamienica	2	1	1	2	3	2
Gmina Laskowa	9	5	6	11	12	11
Gmina Limanowa	8	5	5	10	10	9
Gmina Łukowica	7	4	5	8	10	9
Gmina Mszana Dolna	7	5	5	10	10	10
Gmina Niedźwiedź	3	2	2	5	5	4
Gmina Słopnice	6	4	4	8	8	7
Gmina Tymbark	7	5	5	10	11	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Dane zawarte w tabelach 17 i 18 odnoszą się do dochodów podatkowych poszczególnych jednostek. Dotyczą one udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa: podatek dochodowy od osób fizycznych oraz od osób prawnych. Pod tym względem sytuacja Gminy Łukowica prezentuje się niekorzystnie w porównaniu ze średnimi wartościami dla kraju, województwa oraz powiatu. W 2014 roku wartość udziału podatku dochodowego od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca plasowała Gminę Łukowica na ósmym miejscu w powiecie. Również pod względem udziału podatku dochodowego od osób prawnych gmina zajmowała ósmą lokatę – wpływ z tego podatku wyniósł w 2014 roku 0,25 zł na 1 mieszkańca (średnia dla Polski to 55,35 zł).

Tabela 17 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	611	603	658	687	724	783
województwo małopolskie	559	558	614	637	670	720
powiat limanowski	280	290	330	365	374	384
Gmina Dobra	219	216	254	278	307	262
Gmina Jodłownik	275	292	397	364	338	296
Gmina Kamienica	151	189	212	225	276	260
Gmina Laskowa	217	225	231	267	287	308
Gmina Limanowa	280	313	353	432	426	435
Gmina Łukowica	138	152	173	191	200	235
Gmina Mszana Dolna	210	174	217	227	235	260
Gmina Niedźwiedź	124	118	149	174	210	194
Gmina Słopnice	119	130	150	170	228	188
Gmina Tymbark	318	275	371	456	381	494

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Tabela 18 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	60,38	52,58	59,19	58,43	54,12	55,35
województwo małopolskie	47,33	36,60	42,38	40,04	40,83	43,78
powiat limanowski	5,03	6,35	5,25	6,41	7,54	8,08
Gmina Dobra	1,86	5,58	3,13	2,84	2,40	1,34
Gmina Jodłownik	0,93	0,78	0,62	1,84	1,17	0,55
Gmina Kamienica	0,35	0,74	1,03	0,84	0,96	0,57
Gmina Laskowa	0,18	0,51	0,79	0,82	2,19	1,52
Gmina Limanowa	-0,08	0,51	-0,37	0,16	0,07	0,12
Gmina Łukowica	0,25	0,85	0,42	1,04	0,16	0,25
Gmina Mszana Dolna	1,08	0,83	1,55	0,34	0,19	0,38
Gmina Niedźwiedź	0,37	0,58	2,44	0,40	1,23	1,00
Gmina Słopnice	0,25	0,42	0,40	0,39	0,68	0,23
Gmina Tymbark	9,37	11,77	6,17	7,10	5,89	21,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W tabelach 19 i 20 przedstawiona została wielkość subwencji ogółem oraz subwencji oświatowej w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wysoka subwencja negatywnie odzwierciedla sytuację w gminie. Pod względem wysokości subwencji w 2014 roku Gmina Łukowica zajęła drugie miejsce wśród gmin powiatu limanowskiego (2 671 zł). Wyższą kwotę subwencji miała tylko Gmina Mszana Dolna (4 500 zł). Gmina Łukowica uplasowała się na również na drugim miejscu wśród gmin należących do powiatu limanowskiego, które w 2014 roku najwięcej przeznaczyły na subwencję oświatową (wyższą kwotę subwencji miała tylko Gmina Mszana Dolna).

Tabela 19 Subwencja ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Subwencja ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	872	895	928	984	996	991
województwo małopolskie	985	1 028	1 048	1 095	1 106	1 109
powiat limanowski	1 364	1 438	1 421	1 475	1 488	1 501
Gmina Dobra	1 803	1 903	1 935	1 932	2 010	2 085
Gmina Jodłownik	1 526	1 751	1 467	1 595	1 515	1 479
Gmina Kamienica	533	574	543	555	552	565
Gmina Laskowa	1 262	1 420	1 400	1 396	1 453	1 457
Gmina Limanowa	1 796	1 787	1 829	1 860	1 844	1 822
Gmina Łukowica	2 283	2 434	2 412	2 509	2 571	2 671
Gmina Mszana Dolna	4 201	4 230	4 185	4 490	4 453	4 500
Gmina Niedźwiedź	1 722	1 913	1 897	1 959	2 003	2 181
Gmina Słopnice	1 792	1 886	1 942	1 962	2 044	2 001
Gmina Tymbark	1 222	1 333	1 265	1 397	1 373	1 298

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

Tabela 20 Subwencja oświatowa w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego

Jednostka terytorialna	Subwencja oświatowa w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	673	700	738	789	798	803
województwo małopolskie	754	786	817	872	876	879
powiat limanowski	862	909	933	988	990	988
Gmina Dobra	1 061	1 111	1 173	1 196	1 257	1 294
Gmina Jodłownik	903	1 090	979	1 077	1 042	998
Gmina Kamienica	300	304	308	336	338	333
Gmina Laskowa	784	832	909	923	920	900
Gmina Limanowa	1 047	1 087	1 136	1 190	1 176	1 172
Gmina Łukowica	1 283	1 365	1 375	1 479	1 475	1 521
Gmina Mszana Dolna	2 439	2 477	2 506	2682	2 587	2 567
Gmina Niedźwiedź	1 058	1 124	1 154	1 214	1 229	1 344
Gmina Słopnice	1 049	1 135	1 220	1 276	1 335	1 267
Gmina Tymbark	990	1 062	1 092	1 191	1 192	1 154

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (dane zaokrąglone do pełnych wartości)

5. Wnioski z analizy danych Gminy Łukowica

Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Łukowica pozwala wysunąć następujące wnioski:

1. Potencjał ludnościowy Gminy Łukowica zwiększa się. Potwierdzeniem tej sytuacji jest dodatni przyrost naturalny (liczba urodzeń jest większa od liczby zgonów). Jednak niepokojące jest ujemne saldo migracji w 2014 roku, które w latach 2012–2013 przyjmowało wartości dodatnie. Analizując tendencje związane z liczbą ludności w powiecie i województwie można stwierdzić, iż zmiany demograficzne w gminie są nieuniknione. Pozytywny wpływ na aspekt demografii Gminy Łukowica ma wysoki udział osób w wieku przedprodukcyjnym (duża liczba urodzeń) oraz stosunkowo niski udział osób w wieku poprodukcyjnym. Tendencje demograficzne panujące zarówno w Polsce, jak i w Europie, wskazują na pogłębiający się problem starzejącego społeczeństwa, co w dłuższej perspektywie może przełożyć się na sytuację w Gminie Łukowica.
2. Mimo zadawalającej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w okresie 2009–2014 nastąpił nieznaczny spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach.
3. W celu utrzymania pozytywnej tendencji demograficznej w Gminie Łukowica powinny zostać podjęte działania, które wpłyną na jakość życia mieszkańców, są to m.in.: tworzenie atrakcyjnych warunków do osiedlania się, tworzenie możliwości i zachęt dla zakładających działalność gospodarczą, zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych (w tym np. do miejsc w żłobkach i przedszkolach, do wysokiej jakości edukacji i opieki zdrowotnej) oraz kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej.
4. W 2011 roku w Gminie Łukowica nastąpił znaczący spadek nowo zakładanych przedsiębiorstw, od tego czasu wskaźnik ma tendencję wzrostową, jednak jego wartość jest nadal niska w porównaniu z jednostkami wyższego rzędu. Ponadto wskaźnik obrazujący ilość podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON ulegał nieznacznym wahaniom, co pokazuje, iż na rynku działają te same przedsiębiorstwa. Zatem można stwierdzić, iż oferta inwestycyjna gminy nie jest atrakcyjna i brak jest preferencji dla osób chcących rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Gminy Łukowica.

Sytuacja związana z przedsiębiorczością ma odzwierciedlenie we wskaźnikach dotyczących bezrobocia. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie

ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Łukowica był w 2014 roku wyższy od jednostek wyższego rzędu (powiatu, województwa oraz kraju), ale także w porównaniu z wynikami gmin położonych administracyjnie w granicach powiatu limanowskiego. Na rynku pracy przejawia się to rosnącym poziomem bezrobocia. Konieczne jest więc podjęcie działań, które będą zarówno aktywizować lokalną społeczność, jak również tworzyć zachęty do rozwoju przedsiębiorczości. Pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy powinno mieć także wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.

5. Analiza budżetu Gminy Łukowica wskazuje na niezbyt korzystną sytuację finansową gminy. W latach 2009–2014 udział dochodów własnych w dochodach ogółem był niski – niższy niż średnia dla powiatu limanowskiego, województwa małopolskiego oraz kraju. Bardzo niskie były również wpływy do budżetu z podatków od osób fizycznych oraz podatku od osób prawnych. W związku z tym można stwierdzić, iż gminę cechuje słaba samodzielność finansowa, która jest istotna dla funkcjonowania jednostki ze względu na jakość usług publicznych oraz nowe inwestycje o charakterze rozwojowym.
6. Analizując wydatki majątkowe gminy, które w badanym okresie ulegały znacznym wahaniom, a w roku 2014 spadły praktycznie dwukrotnie w porównaniu z rokiem poprzednim, można wywnioskować, iż jest to bariera rozwojowa dla Gminy Łukowica. Wydatki majątkowe przeznaczone są na długo- lub krótkookresowe cele inwestycyjne, dynamizujące rozwój społeczny i gospodarczy obszaru.
7. Liczba osób korzystających z opieki społecznej w Gminie Łukowica w 2014 roku była wyższa od średniej dla powiatu, województwa oraz kraju. Zauważalny jest także wysoki poziom wydatków na pomoc społeczną na 1 mieszkańca – wydatki te były wyższe niż średnia dla jednostek wyższego rzędu. Świadczy to o niskiej zamożności społeczeństwa, a tym samym o niekorzystnej kondycji gminy w tym zakresie.
8. Istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy są inwestycje realizowane z funduszy unijnych. W latach 2007–2013 na terenie Gminy Łukowica zrealizowano 5 projektów z RPO WM, a średnie dofinansowanie na 1 mieszkańca wyniosło 506,56 zł. Obecnie rusza nowa perspektywa finansowa ze środków UE na lata 2014–2020. Gmina Łukowica w dalszym ciągu powinna korzystać ze środków zewnętrznych.
9. Położenie Gminy Łukowica nie jest elementem, który ją wyróżnia. Przez obszar gminy nie przebiegają szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym, a ze względu na

usytuowanie względem ośrodków gospodarczych regionu gmina posiada niewielkie możliwości zatrudnienia poza rolnictwem. Ponadto brak jest połączeń kolejowych.

10. Gmina Łukowica wyróżnia się walorami przyrodniczymi oraz dostępnością do wielu szlaków turystycznych (przyrodniczych) pieszych, rowerowych oraz samochodowych. Jej położenie i otoczenie w Beskidzie Wysokim wpływa na atrakcyjność pod względem turystycznym. Ponadto występują tutaj obszary Natura 2000. Do tego należy dodać walory kulturowe. Gmina Łukowica ze względu na fakt, iż jest małym ośrodkiem, nie jest w stanie samodzielnie wygenerować znaczącego dla swojego rozwoju gospodarczego ruchu turystycznego. W związku z tym konieczne jest prowadzenie działań mających na celu wspólne działania z gminami sąsiednimi, które umożliwią wykreowanie rozpoznawalnego produktu turystycznego. Dodatkowo należy wspierać inicjatywy mieszkańców w zakresie organizowania imprez o charakterze kulturalnym i turystycznym.

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie Gminy Łukowica na tle kraju, województwa małopolskiego i powiatu limanowskiego	5
--	---

Spis tabel

Tabela 1 Struktura użytkowania gruntów w Gminie Łukowica w 2014 roku	6
Tabela 2 Średnie wyniki w punktach uzyskane ze sprawdzianu po klasie 6 szkoły podstawowej w wybranych jednostkach terytorialnych w latach 2010–2014	14
Tabela 3 Średnie wyniki % uzyskane ze wszystkich egzaminów gimnazjalnych w Polsce, województwie małopolskim, powiecie limanowskim i Gminie Łukowica w latach 2010–2014	16
Tabela 4 Atrakcyjność inwestycyjna województwa małopolskiego w 2014 roku.....	22
Tabela 5 Atrakcyjność inwestycyjna podregionu nowosądeckiego w 2014 roku.....	22
Tabela 6 Wartość dofinansowania z RPO WM 2007–2013 w gminach powiatu limanowskiego	29
Tabela 7 Wykaz zabytków w Gminie Łukowica wpisanych do rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa	39
Tabela 8 Powierzchnia i gęstość zaludnienia w 2014 roku – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	40
Tabela 9 Liczba ludności – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	41
Tabela 10 Ludność wg ekonomicznych grup wieku [%] – porównanie jednostek samorządu terytorialnego	41
Tabela 11 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	42
Tabela 12 Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	42
Tabela 13 Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	43
Tabela 14 Dochody podatkowe – podatek od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	44
Tabela 15 Dochody podatkowe – podatek od środków transportowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	44

Tabela 16 Dochody podatkowe – podatek rolny w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	45
Tabela 17 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	46
Tabela 18 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	46
Tabela 19 Subwencja ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	47
Tabela 20 Subwencja oświatowa w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) – porównanie wybranych jednostek samorządu terytorialnego	48

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności w Gminie Łukowica w latach 2009–2014.....	7
Wykres 2 Prognoza ludności w województwie małopolskim na lata 2020, 2025 i 2030 (wg danych z 2014 roku).....	7
Wykres 3 Prognoza ludności w powiecie limanowskim na lata 2020, 2025 i 2030 (wg danych z 2014 roku)	8
Wykres 4 Przyrost naturalny w Gminie Łukowica na 1 000 mieszkańców w latach 2009–2014	9
Wykres 5 Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	9
Wykres 6 Saldo migracji na pobyt stały na 1 000 mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	9
Wykres 7 Saldo migracji na pobyt stały na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	10
Wykres 8 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	10
Wykres 9 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	11

Wykres 10 Struktura ludności według płci i wieku w Gminie Łukowica w 2014 roku	11
Wykres 11 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	12
Wykres 12 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	12
Wykres 13 Liczba uczniów w szkołach podstawowych na 1 000 mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	13
Wykres 14 Liczba uczniów w szkołach podstawowych na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	13
Wykres 15 Średnie wyniki w punktach uzyskane ze sprawdzianu po 6 klasie szkoły podstawowej w Gminie Łukowica w latach 2010–2014 (maks. liczba punktów 40).....	14
Wykres 16 Średnie wyniki w punktach uzyskane ze sprawdzianu po 6 klasie szkoły podstawowej w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica (maks. liczba punktów 40).....	14
Wykres 17 Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych na 1 000 mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	15
Wykres 18 Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	15
Wykres 19 Średnie wyniki % uzyskane ze wszystkich egzaminów gimnazjalnych w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	16
Wykres 20 Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w Gminie Łukowica w latach 2009–2014.....	17
Wykres 21 Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	17
Wykres 22 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	17
Wykres 23 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	18

Wykres 24 Podmioty gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	18
Wykres 25 Podmioty gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica	18
Wykres 26 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014.....	19
Wykres 27 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica	19
Wykres 28 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	20
Wykres 29 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica	20
Wykres 30 Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) w województwie małopolskim i powiecie limanowskim w latach 2009 i 2014	21
Wykres 31 Dochody budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	23
Wykres 32 Dochody budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	23
Wykres 33 Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	23
Wykres 34 Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	24
Wykres 35 Udział % dochodów własnych w dochodach ogółem w Gminie Łukowica w latach 2009–2014.....	24
Wykres 36 Udział % dochodów własnych w dochodach ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	24

Wykres 37 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	25
Wykres 38 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	25
Wykres 39 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	26
Wykres 40 Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	26
Wykres 41 Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	26
Wykres 42 Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	27
Wykres 43 Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	27
Wykres 44 Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	27
Wykres 45 Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	28
Wykres 46 Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł) w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	28
Wykres 47 Wartość dofinansowania z RPO WM 2007–2013 w przeliczeniu na 1 osobę (w zł) w gminach powiatu limanowskiego	29
Wykres 48 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014.....	30

Wykres 49 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	30
Wykres 50 Liczba dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	30
Wykres 51 Liczba dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	31
Wykres 52 Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica w roku 2009 i 2014.....	31
Wykres 53 Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica w roku 2009 i 2014.....	31
Wykres 54 Liczba oczyszczalni przydomowych na 10 tys. mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2013	32
Wykres 55 Liczba oczyszczalni przydomowych na 10 tys. mieszkańców w 2013 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	32
Wykres 56 Budynki nowe oddane do użytkowania na 10 tys. mieszkańców w Gminie Łukowica w latach 2009–2014	33
Wykres 57 Budynki nowe oddane do użytkowania na 10 tys. mieszkańców w 2014 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa małopolskiego, powiatu limanowskiego i Gminy Łukowica.....	33

Bibliografia

1. *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2014*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2014.
2. Portal informacyjno-edukacyjny, obszary.natura2000.org.pl.
3. Portal informacyjny Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych, stat.gov.pl.
4. Portal internetowy Interaktywna Mapa Polski, mapapolski.com.pl.
5. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020*, Kraków, marzec 2015.
6. Rejestr Narodowego Instytutu Dziedzictwa, nid.pl.
7. Serwis Mapa dotacji UE Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, mapadotacji.gov.pl.
8. Serwis Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie, krakow.rdos.pl.
9. *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Łukowica 1999–2015*, Tarnów 2000.
10. Strona internetowa Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, cke.edu.pl.
11. Strona internetowa Gimnazjum w Łukowicy, lukowica.org.
12. Strona internetowa Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, oke.krakow.pl.
13. Strona internetowa Powiatowego Zarządu Dróg w Limanowej, pzd.limanowa.pl.
14. Strona internetowa Urzędu Gminy Łukowica, lukowica.pl.
15. *Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 z późn. zm.).

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
Maria Tomaszek